Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Stev. 181. V Ljubljani, četrtek 11. avgusta 1938. Leto III

Med Litvinovim in Sigemicujem je bilo dogovorjeno, da se bodo danes sovražnosti ukinile:

Sovjeti in Japonci pristali na ustanovitev razmejitvene komisije

V komisiji bodo samo zastopniki prizadetih strank

Moskva, 11. avg. o. Pri včerajšnjem ponovnem sestanku med japonskim poslanikom Šigemicuem in komisarjem za zunanje zadeve Litvinovim je prišlo do sporazuma, kakor to zatrjujejo japonski krogi. Na tem sestanku je japonski poslanik razložil Litvinovu japonske predloge, s katerimi naj bi se zaustavili vsi incidenti na sovjetsko-mandžurski meji. Predlogi so sledeči:

1. Obe stranki, sovjetska in japonska, naj prenehata s streljanjem pri Čunkufengu točno ob 12 krajevnega časa.

2. Postojanke, ki so bile ta čas zavzete od čet, naj se povrnejo do črte, kjer so se nahajale ob 24 krajevnega časa.

3. Vse točke, o katerih je treba razpravljati med zastopniki obeh strank, naj se obravnavajo na mestu.

4. Sovjetska kakor japonska vlada naj takoj izdata povelje za takojšnjo ustavitev sovražnosti.

Po poročilih iz Moskve je Japonska pristala na predlog sovjetske vlade, v kateri so sovjeti zahtevali, da se nahajajo v komisiji samo sledeči člani zainteresiranih strank: to je dva sovjetska, en mandžurski in en japonski. Pričakujejo, da bo na današnjem sestanku sovjetska vlada potrdila te predloge in dala takojšnje povelje svojim četam za ustavitev sovražnosti.

Tokio, 11. avg. o. Kakor poročajo časopisi, pričakuje vojni minister Itagaki službeno brzojavko iz Moskve, nakar bo tudi on izdal ukaz za takojšnjo ustavitev streljanja. Pričakuje se, da bodo prenehale sovražnosti že danes ob 12.

Berlin, 11. avg. AA. (DNB.) Iz Moskve poročajo: Japonski odpravnik Sigemicu se je včeraj sestal z Litvinovim. Govorila sta tri ure. O njunem sestanku ni izšlo uradno poročilo, vendar mislijo, da sta govorila o možnostih za mirno ureditev japonsko-sovjetskega spora. Kakor se je zvedelo, sta se popolnoma sporazumela in bi se sovražnosti imele ustaviti 11. avgusta ob 12 po vzhodnem času. Japonski oddelki bi se imeli umakniti en kilometer od postojank, ki so jih zavzemali opolnoči med 10. in 11. avgustom. Ko se japonske čete umaknejo, se bodo sestale vojaške osebnosti obeh strank, da se na licu mesta pogovore o končni likvidaciji obmejnega spora.

Mobilizacije na obeh straneh

Moskva, 11. avg. AA. (Reuter.) Danes se bo začelo drugo zasedanje vrhovnega sveta v zvezi z dogodki na Daljnem vzhodu. Položaj smatrajo za zelo resen brez ozira na to, kakšni sklepi bodo sprejeti glede vprašanj, ki jih je zastavil japonsko-sovjetski konflikt. Iz vseh krajev Rusije prihajajo številne resolucije, ki zahtevajo energično akcijo proti Japoncem.

Helsinki, 11. avg. AA. (Pat.) Kakor poročajo sovjetski listi, pričakujejo v Sovjetski Rusiji mobilizacijo letnikov 1917 in 1918. Moskovska garnizija, ki šteje normalno 110.000 mož, nima danes niti 40.000 vojakov, ker so ostale poslali na Daljni vzhod.

Tokio, 11. avg. AA. (DNB.) Vrhovni vojni svet se je včeraj sestal pod predsedstvom kneza Konoja in sklenil, da stopita čl. 6. in 21. zakona o mobilizaciji takoj v veljavo. Ta dva člena odrejata mobilizacijo študentov medicine in omejitev števila študentov na tehniških in rudarskih fakultetah v interesu mobilizacije.

Tudi ženske v bojnih vrstah

Tokio, 11. avg. AA. Agencija Domej poroča s sovjetsko-korejske meje, da se v prvih vrstah sovjetskih oddelkov bori tudi mnogo žensk. To dokazuje okoliščina, da so Japonci našli po bojih pri Čangkufengu med padlimi Rusi tudi mnogo mrtvih žensk, oblečenih v vojaške uniforme.

Prva večja sovjetska zmaga

London, 11. avg. o. Iz Moskve poročajo: V zvezi z včerajšnjim uradnim poročilom o dogodkih na sovjetsko-japonski meji govore, da so sovjetski oddelki včeraj prvič, odkar je nastal konflikt, vdrle na mandžurska tla in potisnili japonske čete za svojih 3.000 m nazaj. Nižje vrhove Čangkufenga drže še zmeraj Japonci. Topniški dvoboj se nadaljuje na vsej fronti.

Pariz, 11. avgusta. AA. (DNB.) Kakor piše »Paris Midi«, je poveljnik sovjetskih letalskih sil odpotoval na Daljni vzhod, da sam vodi letalske operacije proti Japoncem. Maršal Blücher nadaljuje z nadzorovanjem sovjetskih čet na Daljnem vzhodu.

Japonsko sovjetski spor v ospredju pozornosti

London, 11. avgusta. AA. (DNB.) Japonsko-sovjetski spor je tudi danes glavni predmet londonskih časopisov. Listi vsi brez razlike pišejo o prihodu *maršala Blücherja na mejo*. Poleg tega se spuščajo v razpravo o vplivu, ki ga bo imel na nadaljnji razvoj položaja trojni pakt proti kominterni.

London, 11. avgusta. AA. (DNB.) »Times« piše o sovjetsko-japonskem sporu in razpravlja o položaju na Daljnem vzhodu v zvezi s trojnim paktom proti kominterni. Ugotavlja, da v Nemčiji iskreno žele likvidirati sedanji obmejni spor in da ne dopuščajo, da bi se razvil v konflikt večjega stila. Ni pa izključeno, da bi Stalin začel z odkrito vojno z Japonci in izkoristil sedanjo priliko, ko je Japonska v tolikšni meri vojaško in finančno zaposlena na Kitajskem. »News Chronicle« smatra, da je treba čim energičnejše delati na to, kako bi se likvidiral ta spor, ki iz dneva v dan postaja vedno večja nevarnost za svetovni mir.

Pariz, 11. avgusta. AA. (Havas.) Francosko časopisje se še dalje bavi s položajem na Daljnem vzhodu ter z rusko-japonskim spopadom. »Jour« je optimistično razpoložen posebno zaradi tega, ker je Japonska pripravljena na mirno rešitev spora. Tokio je sprejel predlog za sestavo odbora, ki naj bi določil meje. V tem odboru naj bi bila dva Rusa, en Japonec in en zastopnik iz Manžukua. Iz tega se vidi, zaključuje »Jour«, da je Japonska pripravljena preprečiti nadaljnje poslabšanje položaja in da želi mirne rešitve.

Glede razgovora, ki sta ga imela zunanji minister Bonnet in v. Welczek, piše »Journal«: Zvedeli smo, da je bil razgovor zelo prisrčen. Bonnet je podal Welczeku vtise, ki so jih dobili francoski krogi v Moskvi o pogajanjih s Tokijem. V. Welczek je izjavil, da Nemčija želi preprečiti poslabšanje sovjetsko-japonskega spora ter da je veleposlanik nemškega rajha v Tokiu dobil navodila, da svetuje japonski vladi pomirljivost.

O vprašanju sudetskih Nemcev sta Bonnet in Welczek izrazila ponovno svoje upanje, da bo poslanstvo angleškega državnika lorda Runcimana razčistilo položaj in olajšalo sestavo narodnostnega pravilnika.

Pariz, 11. avgusta. AA. (Havas) Iz Moskve poročajo: Sovjetske čete so v sredo prodrle več sto metrov globoko na mandžurska tla.

Pariz, 1. avgusta. AA. (Havas) Iz Moskve poročajo: V zvezi s sporazumom med Litvinovim in Sigemicom mislijo v tukajšnjih krogih, da bi bilo še preuranjeno misliti, da so vsa sporna vprašanja med Rusijo in Japonsko likvidirana in da bo kmalu prišlo do splošnega sporazuma.

Tokio, 11. avgusta. A. (Havas) Novica, da sta se Litvinov in Sigumicu zedinila zastran ukinitve sovražnosti, je na borzi takoj odjeknila: skoraj vsi vrednostni papirji so poskočili.

V Berlinu sumničijo Runcimana za angleškega gospodarskega agenta

Praga, 11. avg. o. Dopisnik »Telegrapha« poroča iz Libereca, da je tamkaj v torek zvečer preletelo neko nemško letalo češkoslovaško mejo na področju Friedlanda. Letalo je letelo v višini kakih 500 m v smeri proti Laubu in se je kmalu nato obrnilo in krenilo nazaj v Nemčijo.

Berlin, 11. avg. o. Angleški listi poročajo, da so postali v nacionalno-socialističnih krogih zelo nezaupljivi do Runcimanovega poslanstva in še bolj do njegovega dela v Pragi. V Berlinu pravijo, da Runciman nima povsem čistih namenov in da ni prišel v Prago samo kot angel miru, ki bi dosegel spravo med Čehi in sudetskimi Nemci. Listi se v daljših člankih bavijo z angleško gospodarsko aktivnostjo v Turčiji, na Balkanu in sploh v Srednji Evropi. Zaradi tega in zaradi Runcimanove izjave, da je korenina vsega zla v ČSR v gospodarski krizi, sumijo Nemci, da ima Runciman namen previdno potegniti Češkoslovaško v angleško interesno mrežo. Za oslabitev svojega gospodarskega vpliva pa so Nemci zelo občutljivi, kajti Anglija jim je vzela v zadnjem času več gospodarskih postojank. Nemški listi pravijo tudi, da ta angleški recept ne bo dober niti za zdravnika, še manj pa za bolnika, ker od tega Evropa ne bo imela prav nobenih koristi.

Sudetski Nemci imajo „razburjenje" vedno na razpolago

Praga, 11. avg. AA. (DNB) Tiskovni urad sudetsko-nemške stranke poroča, da je bilo včeraj posvetovanje okrožnih voditeljev sudetsko-nemške stranke pod predsedstvom Henleinovega namestnika narodnega poslanca Hermana Franka. Poročilo omenjenega tiskovnega urada pravi, da se iz obvestil, ki so jih prinesli posamezni voditelji, vidi, da se je stanje po vsej sudetsko-nemški pokrajini poslabšalo, posebno še po ukrepih, ki so bili podvzeti 21. maja, ter da je nemško prebivalstvo skrajno vznemirjeno. To so povzročili številni incidenti, med katerimi je tudi uboj nekega sudetskega Nemca v občini Studenka.

Anglija protestira pri Francu

London, 11. avgusta. o. Britanska vlada je dala svojemu zastopniku v Burgosu, Robertu Hodgsonu, navodilo, da protestira proti potopitvi ladje »Luganoc«. Po nekih vesteh gre za premišljeno bombardiranje, zato misli britanska vlada, da mora komisija, ki ima nalogo preiskati takšne incidente, oditi na lice mesta in izvesti preiskavo. Sir Robert Hodgson je dobil tudi nalog, da sporoči burgoški vladi, da si angleška vlada pridrži pravico do denarne odškodnine za škodo, nastalo s potopitvijo te ladje.

Povratek italijanske komisije z Daljnega vzhoda

Rim, 11. avgusta. o. Mussolini je sprejel italijansko gospodarsko odposlanstvo, ki se je mudilo pod vodstvom Contija na Daljnem vzhodu, ter sklenila nekaj gospodarskih sporazumov z Japonsko in Mandžukom. Senator Conti je podal Mussoliniju poročilo o uspehu svojega poslanstva, ki je mnogo doprineslo k medsebojnemu spoznavanju Italije in Japonske. Mussolini se je za to poročilo izredno zanimal ter pokazal veliko zadovoljstvo nad doseženim uspehom.

Roparski napad na banko

Jeruzalem, 11. avgusta. V Nablusu je danes popoldne vdrlo 8 oboroženih razbojnikov v banko Barklay in začelo streljati na uradništvo. V nastali paniki so razbojniki odnesli 5000 funtov šterlingov ter z naperjenimi revolverji odšli iz banke, nato pa zbežali z avtomobilom, ki jih je čakal pred banko.

Iz Španije

Burgos, 11. avgusta. AA. (DNB.) Po najnovejših poročilih s fronte nacionalistične Španije se nadaljuje nacionalistično prodiranje ob Ebru, kjer so nacionalisti zavzeli več strateško važnih točk. Na estremadurski fronti se pa nacionalistična ofenziva neovirano nadaljuje proti vasi Betcabesi.

Madrid, 11. avgusta. AA. (Havas.) Po kratkem zatišju so nacionalistični oddelki včeraj vnovič napadli na estremadurskem bojišču, predvsem na Sierri Sieni proti Almadenu. Gorata tla niso ugodna za prodiranje. Republikanci se srdito upirajo in sovražnik le počasi napreduje.

Bilbao, 11. avgusta. AA. (DNB.) Nacionalistična ofenziva na estramadurski fronti se je včeraj nadaljevala z velikim uspehom. Nekateri oddelki so prodrli do 10 km globoko in zavzeli važne postojanke, med drugimi tudi kraj Almorson. V odseku pri Jerreri del Duque so oddelki generala Saliqueta prodrli po precej srditih bojih in zaplenili mnogo vojnega materiala. Na bojišču ob Ebru nacionalisti isto tako prodirajo.

Drobne vesti

Quito, 11. avg. AA. (Havas.) Snoči so tu čutili 11 potresnih sunkov. Žrtev ni bilo, le streha škofijske palače se je podrla.

Rim, 11. avg. AA. (Havas.) V sredo popoldne so čutili potres v okolici Reggia v Kalabriji. Ljudje so se zelo prestrašili. Človeških žrtev ni in tudi škode ni potres prizadejal.

La Paz, 11. avg. AA. Parlament je dokončno sprejel pogodbo o sklenitvi miru med Bolivijo in Paragvajem. Za pogodbo sta glasovala 102 poslanca, proti njej pa devet.

Tokio, 11. avg. AA. (Havas.) Domej poroča: Okoli 100 komunistov je preteklo noč napadlo kaznilnico v kitajskem okraju Tientsina in osvobodilo okoli 200 kaznencev. Moralo je intervenirati vojaštvo. 10 napadalcev so ubili in aretirali okoli 80 ljudi.

Washington, 11. avg. AA. (Havas.) Zunanje ministrstvo poroča: Vlada USA in britanska vlada sta se sporazumeli, da bosta skupno izkoristili otočje Naderbury in Canton v Phoenixovem otočju za letalski promet. Namen tega dogovora je izraba tega otočja kot oporišče za potniški promet čez Tihi ocean.

Riga, 11. avgusta. AA. (Pat.) Semkaj se je pripeljal inspektor poljske vojske general Bortonovski. Pripeljala ga je jahta »Junak«. Včeraj je obiskal poveljnika letonske vojske generala Balodisa. Z njim je bil načelnik poljskega mornariškega štaba Koritovski. Po tem obisku je Bortonovski zapustil Rigo in se odpeljal z isto jahto, kakor se je pripeljal.

Helsinki, 11. avgusta. AA. (Pat.) Po poročilu tukajšnjih listov je sklenil predsednik finske republike Kalio vrniti obisk estonski republiki konec t. m. Obisk je bil prvotno napovedan za 15. t. m., a so ga odložili in prepustili predsedniku republike, da sam določi datum tega obiska.

Tallin, 11. avgusta. AA. Blizu Narve se vrše ob vsej sovjetsko-estonski meji velike vaje sovjetske vojske. V Narvi se sliši bobnenje topov.

Budimpešta, 11. avgusta. AA. (MTI.) Včerajšnja letalska katastrofa pri Debrecinu je terjala 12 človeških žrtev, 3 pilote in 9 potnikov. Vsi so bili madžarske narodnosti.

Pariz, 11. avgusta. AA. (DNB.) Predsednik vlade Daladier se je sinoči odpeljal v spremstvu šefa vojaškega kabineta generala Decanda v Grenoble, kjer se bodo vršile letošnje vaje alpskih čet.

Požar uničil vso vas

Varšava, 11. avgusta. AA. (DNB.) V Losici na Poljskem je izbruhnil silovit požar, ki je uničil nad sto zgradb. Požar je nastal zaradi defekta v motorju mlatilniškega stroja. Iz istega razloga je izbruhnil požar tudi v sosednji vasi ter uničil deset hiš.

Kr. namestnik dr. Perović obiskal obrtno razstavo

Št. Vid, 11. avgusta.

Kraljevi namestnik dr. Perovič, ki se mudi čez poletje na Bledu, je včeraj okrog petih popoldne prispel s svojo go. soprogo v Št. Vid, da bi si ogledal obrtno razstavo. Visoka gosta so sprejeli poleg g. bana Natlačena tudi zastopniki šentviških oblasti in društev ter ravnatelj zavoda sv. Stanislava g. dr. Breznik.

Visoki gost si je nato podrobno ogledal vso razstavo in se kar ni mogel načuditi spretnosti šentviških mizarjev, ko mu je g. ban povedal, da izdelujejo vse te stvari sami brez arhitektov. — Podrobneje pa se je zanimal tudi za šolske razmere v Št. Vidu in g. ravnatelj Breznik mu je orisal pomen in zasluge škofovske gimnazije. Pri tem je g. namestnik izrazil svoje simpatije za čim večjo klasično izobrazbo.

Ogled razstave je trajal eno uro. Nato sta se visoka gosta odpeljala nazaj na Bled.

Tabora v Mariboru ne bo!

Narodni tabor, sklican za nedeljo, 14. avgusta v Mariboru, se ne bo vršil. Glede na to je preklicana ugodnost četrtinske vožnje na železnicah. - Pripravljalni odbor.

Vesti 11. avgusta

Angleški mornariški minister Duff Cooper je včeraj obiskal v Gdansku predsednika senata Greiserja, nakar mu je Greiser vrnil obisk na admiralski jahti. Zvečer pa je Greiser priredil gostu na čast intimno večerjo. Š

Staro srednjeveško judovsko molilnico so začeli včeraj podirati v Nürnbergu. Podrli jo bodo zato, ker menda ovira razvoj mesta v središču. Pravijo pa, da morajo iz mesta, v katerem vsako leto zboruje Hitlerjeva stranka, izginiti vse, kar je arijskega.

Dve italijanski šolski ladji »Cristobal Colon« in »Amerigo Vespucci«, ki obiskujeta severne države, sta iz Osla odpluli proti Švedski.

V London je prispelo turško vojaško zastopstvo, ki bo razpravljalo o naročilih vojnega materiala iz kredita šest milijonov funtov šterlingov, ki ga je Anglija odobrila Turčiji. Kakor znano je Anglija dala Turčiji kredita 116 milijonov funtov, od česar odpade 10 milijonov za oboroževanje.

Predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža je včeraj sprejel sudetskonemškega poslanca Kundta in Rossa. Vsi trije so se pogovarjali o bližnjih pogajanjih za narodnostni in jezikovni zakon.

Predsednik nove judovske organizacije Sabotinski je imel v Varšavi predavanje o palestinskem vprašanju. Sabotinski je kritiziral načrt o razdelitvi Palestine in dejal, da je neizvedljiv. Na koncu je svoje vojake pozval v boj za neodvisno judovsko državo.

Več plesalk je nenadoma omedlelo med predstavo baleta v kraljevem gradu v Kodanju. Njihovo stanje je težko. Mislijo, da gre za silno redek primer zastrupitve, ki je nastala zaradi svetlobnih refleksov od bronastega okrasja, ki so ga nosile te plesalke.

Posebni trgovinski zbornici za povečavanje in pospeševanje trgovine med Bolgarijo in Rumunijo bodo ustanovili v Sofiji in Bukarešti.

V Varšavo je prišel predsednik judovske organizacije v Združenih državah dr. Vildman. Kaj išče on in Sabotinski na Poljskem, pa nihče točno ne ve.

Dva mlada turista sta se v torek ponesrečila na steni Matterhorna. Eden je bil Švicar, drugi pa Američan.

Berlin bo v kratkem obiskal madžarski regent Horthy. Poučeni krogi s tem v zvezi poudarjajo, da tokrat ne bo podpisan noben nov politični sporazum, ker prijateljski odnošaji med Madžarsko in osjo Rim-Berlin ne potrebujejo nobenih sprememb.

Zastopnik ameriških Slovakov dr. Hletko je spotoma obiskal tudi Krakov in položil venec na grob maršala Pilsudskega. Nato je odpotoval v Gdynijo, kjer se je ukrcal na neki prekooceanski parnik.

Zunanji ministri baltiških držav se bodo prihodnji mesec zopet zbrali na konferenco.

Neko vojaško letalo so opazile na estonskem ozemlju obmejne straže. Letalo ni imelo nobenih znakov svoje pripadnosti ter je potem letelo proti Rusiji.

Egiptovski zunanji minister Fatah Jehia je nastopil svoj redni dopust in odpotoval v Evropo, kjer se bo sestal z raznimi političnimi osebnostmi. Na spomlad pa bo odšel v Ankaro, da s tem vrne obisk zunanjemu ministru Ruždi Arasu.

Angleški listi obširno pišejo o Runcimanovem poslanstvu v Pragi in pravijo, da bo Runciman ostal tamkaj še nekaj tednov.

V Rimu je naglo umrl v starosti 55 let Nikolaj Paravanno, predsednik mednarodne teniške zveze, a v svojem času znan kot strokovnjak za eksplozitive.

20. septembra bo obiskal Turčijo in Ankaro francoski zunanji minister Bonnet. Francoski zunanji minister bo tedaj podpisal francosko-turški prijateljski sporazum, ki je bil sklenjen že 4. julija. Poleg tega bodo razpravljali tudi o gospodarskem in finančnem sodelovanju med Francijo in Turčijo.

Blizu Melbourna v Avstraliji je padlo na tla **neko vojaško letalo.** Štirje člani posadke so se ubili, peti pa je bil težko ranjen.

Mehiška vlada je izdala poseben zakon, s katerim je uvedla 12% izvozno carino na nekatere vrste blaga. Zakon sta prej sprejeli skupščina in senat.

Predsednik ČSR dr. Beneš je s svojo gospo odšel v gradič Lany pri Pragi. Tukaj bo prebil del svojega dopusta. Kakor znano je v tem gradiču do svoje smrti prebival prejšnji predsednik republike, Masaryk.

Predsednik poljske republike je sprejel v avdienco v Lovrani predsednika Združenja italijanskih vojnih prostovoljcev Kozelskega. Ta mu je izročil kot častno darilo umetniško izdelan kip rimske volkulje.

Nekateri egiptski poslanci so predlagali uvedbo monopola na vžigalice in nekatere predmete, ki jih v drugih državah smatrajo za monopol. Vlada pa je predlog odklonila, češ da je proti vsem poskusom, da bi se v Egiptu ustanavljala državna industrijska in trgovska podjetja.

V stratosfero bo poletelo več poljskih učenjakov. Ker v Združenih državah niso dobili potrebne količine helija, bodo balon napolnili z vodikom.

Zastopniki poljskih rezervnih častnikov potujejo po Romuniji, kjer jim povsod prirejajo prisrčne sprejeme. Gostom na čast je priredilo kosilo tudi obrambno ministrstvo.

Japonsko časopisje na dolgo in široko piše o prisrčnem sprejemu, katerega je bilo deležno odposlanstvo japonske mladine v Italiji. Zunanji minister general Ugaki se je brzojavno zahvalil grofu Cianu, generalnemu tajniku Staraceu in tajniku Pacelliu.

Važna izjava načelnika v ministrstvu za socialno politiko

Zdravstvena služba naj se izpopolni

Bodoče naloge ministrstva za soc. politiko in ljudsko zdravje

Belgrad, 10. avg. V zvezi z delom za razvoj zdravstvene službe je načelnik sanitetnega oddelka v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje dr. Stefan Ivanič dal za javnost tole obvestilo:

Zdravstvena služba je doživela v zadnjih letih v vseh smereh pravi zastoj. Vzrok temu je dejstvu, da ni bilo nikakega določnega načrta niti programa, kakor tudi, da ni bilo zadostnega poznavanja tega vprašanja samega. Tudi ni bilo zadostnega strokovnega nadzorstva nad posameznimi uslužbenci in ustanovami. Zaradi tega so bili podvzeti ukrepi, da se v ministrstvu kakor tudi po vseh banovinah izdelajo podrobni programi in načrti, ter da se prouče vsa važna vprašanja, od katerih zavisi pravilna smer zdravstvene politike. Ti ukrepi gredo posebno za čim tesnejšim sodelovanjem vseh vrst zdravstvene službe, tako v resoru ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje ter v ostalih resorih, kakor tudi zdravstvene službe socialnega zavarovanja in zasebne iniciative. Cilj teh naporov bi bil v tem, da se zdravstvena služba razširi na ves narod, posebno na deželo. V tem oziru so predvidena najvažnejša proučevanja glede prehrane, stanovanja, vzrokov razširjanja socialnih bolezni, tuberkuloze, pegastega legarja itd., dalje vzrokov obolenja in smrtnih primerov, proučevanje narodne patologije, posebnih pojavov degeneracije in psihičnih obolenj v našem narodu ter proučevanje zdravstvenega stanja družin in njihova zaščita.

Da bi se ta mnogoštevilna vprašanja mogla pravilno spoznati in rešiti, je na drugi strani potrebno, da se ustanovi zadostno število strokovnih ustanov, ki bi bile pravilno razporejene, tako da bi mogle vsakemu jugoslovanskemu državljanu nuditi hitro in strokovno zdravniško pomoč. **Da dobimo zadostno število higienskih ustanov in bolnišnic, je bilo določeno, da se izdelajo po vseh banovinah programi in razporedi teh ustanov z ozirom na potrebo po ljudskem zdravju in z ozirom na krajevne in prometne razmere.**

Zaradi pravilne zaščite otrok bo sestanek vseh zdravnikov, ki se bavijo s tem vprašanjem. Na tem sestanku bo podano stanje, v kakršnem žive naši otroci, njihov telesni in duševni razvoj ter razširjenje bolezni. Na podlagi tega bodo izvedene reforme in reorganizacije.

Glede vprašanja ureditve bolnišnic je treba omeniti, da so se mudile posebne komisije v inozemstvu, ki so proučevale sodobno ureditev teh ustanov. **Še letošnjo zimo se bodo začele graditi državne bolnišnice in urejati dosedanje. Za tehnično ureditev bolnišnic je ustanovljen posebni urad pri osrednjem higienskem zavodu, ki bo v sporazumu z zdravniki reševal vsa vprašanja, graditve in tehnične ureditve bolnišnic.**

Za rešitev **zavetišč za duševno obolele je sestavljena posebna komisija zdravnikov psihiatrov.** Inšpektor za bolnišnice in ostali strokovnjaki v ministrstvu so prejeli od številnih bolnišnic mnogo prošenj, o stanju bolnišnic pa so se razni inšpektorji na svoje lastne oči prepričali. Zbralo se je mnogo materiala iz vse države. Na podlagi vsega tega bo izdelan v sporazumu z vsemi merodajnimi činitelji program in načrti za zboljšanje zdravstvene službe.

To je nekaj najvažnejših nalog, ki si jih je zastavilo ministrstvo. Poleg tega pa so se začela tudi druga dela kakor n. pr. delo za pobijanje pegastega legarja, malarije, tuberkuloze itd. Vse te posle so dozdaj opravljale zdravstvene ustanove. Zdaj so ustanove dobile navodila in ukaze, da izvedejo sistematsko proučevanje in izvedbo dela, da se odstrani to narodno zlo.

Končno

pripravljamo tudi potrebne zakone

kakor: **zakon za ureditev zdravstvene službe, zakon o bolnišnicah, zakon o zaščiti družin, zakon o skrbstvu za mladino in otroke** itd. Za reorganizacijo zdravstvene službe so potrebna mnogo večja materialna sredstva, kakor pa jih imamo danes na razpolago. Razen povečanja proračuna je z novim finančnim zakonom odobreno ministru za socialno politiko in narodno zdravje, da izda uredbo o narodnem zdravstvenem fondu. Ta fond bo omogočil enkrat za vselej zgraditev in ureditev potrebnih ustanov za narodno zdravje. Kakor je potrebno graditi vsako leto nove šole, ker se veča število otrok, tako je potrebno vsako leto razširjevati stare in graditi nove ustanove za varstvo narodnega zdravja, ker se vsako leto za nekaj stotisoč poveča število prebivalstva v naši kraljevini. Proračuni morajo služiti tudi za vzdrževanje ustanov za razširjanje socialne akcije. Za zaščito zdravja v družinah kakor tudi za zdravniško posredovanje je treba zagotoviti stalna izvenproračunska sredstva. Z zakonom o družinah bo predvideno tudi obvezno zavarovanje družin s tem, da bodo družine z večjim številom otrok in enakega premoženja manj plačevale, uživale pa večjo zaščito.

Šele tedaj, ko bomo v zadostni meri rešili vsa ta vprašanja in zaščitili zdravje našega ljudstva, bomo mogli s ponosom reči, da je naša država uvedla v tem oziru potrebne reforme ter da je povsod zagotovila neoviran zdravstven razvoj med ljudstvom ter da se je okrepila tudi gospodarsko glede narodnega blagostanja in navsezadnje tudi z ozirom na državno brambo.

Pod udarom kazenskega paragrafa

Ljubljana, 11. avgusta.

Mali kazenski senat, ki so ga tvorili s. o. s. Fran Orožen kot senatni predsednik in gg. Fran Gorečan in K. Javoršek kot sosodnika, je včeraj sodil najprej 3 obtožence zaradi požiga iz špekulantnih nagibov, da bi dosegli izplačilo zavarovalnine. Nato bi morala slediti druga razprava.

Zločin ropa zaradi 10 din kruha

Jože Grojzdek, star 32 let, že dalj časa brez posla, je bil od državnega tožilstva obtožen prav hudega zločina, za katerega določa kazenski paragraf tudi večletno ječo brez ozira na višino oropanega zneska odnosno vrednosti predmeta. Najprej je bil obtožen poskušenega ropa, da je 9. maja letos pod vasjo Vače zahteval od Antona Zalarja denar z grožnjo, da bo sicer »mrzel«. Zalar pa mu je zbežal. Naslednji dan, 10. maja, je Grojzdek zahrbtno napadel s kolom Antona Zalarja, ga večkrat udaril s pestjo pod brado, ga nato potolkel in mu prebrskal vse žepe. Siloma mu je odnesel za 10 din kruha.

Obtoženec Grojzdek se je v preiskavi zagovarjal, da se je z Zalarjem omenjeni dan le prepiral in se ga ni dejansko lotil in da bi mu nasilno vzel kruh. Včerajšnja glavna razprava je bila preložena na nedoločen čas, da se izvedejo nekateri novi, od obtoženca predlagani dokazi, ki ga razbremenjujejo in ker ni prišla na razpravo o pravem času glavna obremenilna priča Anton Zalar. Ta je namreč zaspal!

Trije mladi robijaši in prisiljenci

Zastavni in krepki dečki so bili iz preiskovalnega zapora pripeljani pred mali senat. Prvi Mate Radošević, 28 letni soboslikarski pomočnik, doma iz okolice Sinja v Dalmaciji, se je že popolnoma aklimatiziral in govori prav čedno slovenski. Je znan kriminalni tip. Drugi je Urban Drolc, 31 letni samski delavec, rojen v Dortmundu na Westfalskem, pristojen v Trojane, stanujoč v Srednji vasi pri Radovljici. Tretji je France Žužek, 27 letni delavec brez stalnega bivališča, doma iz Globočdola, občina Mirna peč na Dolenjskem.

Vsi trije so obtoženi poskušene vlomne tatvine v gostilno Kosi v Zgornji Šiški, ki je bila svoj čas last Čarmanova in stoji na samoti. Posamezni pa so obtoženi še nekaterih drugih vlomov in tatvin.

Obstreljena roka ga je izdala

Obtoženci so prostodušno priznali očitana jim kazniva dejanja.

Mate Radošević je mirno pripovedoval: »Zmenili smo se za vlom pri Kosiju. V šišenskem gozdu smo čakali do 1 ure ponoči 3. maja. Nato smo šli na delo. Drolc je razbil šipo glavnih vrat. Jaz sem segel za notranji ključ, nekaj je zažvenketalo. Zbežali smo. Pozneje smo se vrnili in zopet sem posegel po ključu, da bi vrata odprl. Takrat je počil strel. Zadet sem bil v levo roko. Gospodar je stal na straži.«

Predsednik: »In kam ste pobegnili?«

Obtoženec: »Vsi trije smo tekli proti Podutiku, nato na Ježico, v Kamnik, od tam pa počasi v Celje. V Celju sem šel v bolnišnico z obstreljeno roko, ki me je bolela.«

Predsednik: »Tam se niste predstavili kot Radošević?«

Obtoženec: »Ne, saj nisem neumen. Le kot Šivic. Pozneje so me spoznali.«

Drolc je vse lepo priznal, tudi razne tatvine.

Tretji, Žužek, se je hotel lepega napraviti, zatrjujoč:

»V Šiški sem bil samo na straži.«

Predsednik: »Imate že toliko kriminalne prakse, da veste, da na sodišču straža ne dobi posebne pohvale.«

Radoševića je prav obstreljena roka izdala, kajti o tem poskušenem nočnem vlomu so poročali časopisi in policija je o tem obvestila tudi vse bolnišnice.

Sodba je bila kratka: **Mate Radošević 1 leto in 4 mesece, Urban Drol 1 leto, 3 mesece in 10 dni ter Fran Žužek 1 leto in 7 mesecev ječe.** Radošević in Žužek bosta po prestani kazni kot delomržneža oddana v prisilno delavnico v Staro Gradiško na nedoločen čas. Vsi so kazen sprejeli, samo prvi in tretji sta ogorčeno protestirala proti prisilnemu delu.

Sahovski turnir v Osjeku

Naši se drže dobro

V torek zvečer je bilo v Osijeku odigrano drugo kolo amaterskega šahovskega turnirja za državno prvenstvo. Šiška je igral s Cindričem. V lepi in precizni igri si je pridobil materialno premoč s tem, da je nasprotniku ugrabil figuro. Po nekaj potezah je igro tudi dobil. Ostala dva Slovenca, ki se udeležujeta tega turnirja, **Sikošek** in **Lešnik**, svojih partij drugega kola **nista še končala** v torek zvečer. Sikošek je igral kot črni s Herbatinom. Po prekinitvi stoji sicer Herbatin morda nekoliko boljše, vendar bo težko dosegel kaj več kot remis. Zelo bojevito sta igrala Lešnik in Martinič. Sreča se je obrača zdaj na to, zdaj na ono stran. Le od časa do časa se je zazdelo, da stoji eden ali drugi nekoliko boljše. Ko je prišel čas, da sta smela igro prekiniti, sta bila tega najbrž oba vesela, ker bosta brez ure mogla mirneje in pravilneje presoditi svoj položaj.

Obeh partij do zdaj še ni noben udeleženec tega turnirja dobil. Poldrugo točko pa imajo: Rajković, Šubarič in Avirović, s tem pa še ni rečeno, da med te tri ne moremo prištevati tudi naših dveh igralcev Sikoška in Šiške, ki sta tudi že vsak po eno igro dobila, po eno prekinila v poziciji, ki obeta najmanj vsakemu po pol točke.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 11. avgusta.

Nad Ljubljano se je v zadnjih 24 urah vlila huda ploha, najhujše je bilo ponoči od 23.20 tja do 2 po polnoči. Pa tudi davi je do 7.30 močno deževalo, nakar se je začelo in so se gorski velikani v Kamniških in drugih planinah na severu pokazali v vsej svoji bleščeči lepoti. Pozneje se je znova zoblačilo. V zadnjih 24 urah je v Ljubljani padlo 37.5 mm dežja. Znak, da je res ponoči silovito lilo. Zanimivo je, da je nočno neurje zavzemalo prav ozek pas v ljubljanski okolici. Na Barju je zelo deževalo tudi v smeri proti severu, južna stran pa je dobila le par kapljic ves ta čas. Od Rudnika naprej je bilo prav malo dežja, po Dolenjskem pa sploh nič in so ceste prašne.

V splošno bolnišnico ljubljansko je bilo do davi sprejetih že 19.700 bolnikov v tem letu.

Razne večje tatvine v mestu

Kuharica Pepca Thalerjeva je zaposlena v restavraciji hotela »Union«. Svojo soba ima v podstrešju. Prve dneve avgusta se je, ko ni bilo v sobi nikogar in je bila le priprta, splazila notri podstrešna sraka in Pepci pobrala lep, rjav kovček, v katerem je hranila razne dragocenosti in zlatnino. Oškodovana je za 1885 din. — V Krojaški ulici stanujoči Mariji Markljevi je »stanovanjski revizor«, ki posluje zlasti ob počitnicah, odnesel zlato damsko zapestno uro, dva zlata poročna prstana, zlato verižico in gotovine 1000 din. Tat je izmaknil tudi hranilno knjižico, ki pa je ne bo mogel realizirati. Markljeva trpi okrog 2950 din škode. — Na Sv. Petra cesti št. 47 stanujoči Josipini Mirošičevi je neznan vlomilec 6. t. m. odnesel srebrno damsko zapestno uro na črnem traku, znamke »Delma«, zaročni prstan z diamantom, masivno, zlato, gravirano zapestnico in še druge dragocenosti, v skupni vrednosti 2700 din. Na delu mora biti spretna vlomilska tolpa, ki se je v mestu pojavila zadnje čase.

Mnogo nakita so vlomilci pokradli trgovcu Otonu Baruhu v Sarajevu. Trgovec je oškodovan za 50.000 din, samo en briljant je vreden 30.000 dinarjev. O tej tatvini, ki je bila 6. t. m. izvršena, je bila obveščena tudi ljubljanska policija.

Sokolske prerokbe za leto 1941

Stražišče, 10. avgusta.

Iz Stražišča pri Kranju smo dobili tale zanimiv dopis, ki ga nespremenjenega objavljamo:

V nedeljo, 7. t. m. so imeli naši sokoli nastop, pri katerem pa so najbrž pričakovali kaj več udeležbe. Pri nastopu je sodelovalo nič manj kakor 260 sokolov, sokolic in sokoličev, gledalcev pa tudi ni bilo veliko več. Seveda moramo vedeti, da so jo primahali na to veliko prireditev tudi sokoli iz Kranja, Škofje Loke in celo iz Tržiča. Ni treba še omenjati posameznih točk nastopa, posebno pri orodni telovadbi se je marsikdo smejal. Saj so ljudje v resnici pričakovali vse kaj boljšega.

Po sijajnem nastopu pa so odšli v sokolski dom na veselico, kar jih je še ostalo, kajti večina ljudi je odšla že sredi nastopa, seveda ne prav dobre volje.

Na poti pa so srečali nekaj naših fantov ter se je neki naprednjak začel razburjati ter je kar prerokoval dogodke za leto 1941. Pravil je, ko bo tega leta zasedel prestol naš mladi kralj Peter II., da se bodo morali za vedno posloviti od vlade naš veliki slovenski voditelj dr. Korošec, dr. Krek in dr. Stojadinović. Naši fantje so se tem neslanim besedam smejali. Rekel je tudi, da je naš vrli telovadec g. Kermavner iz Kranja vse svoje telovadne sposobnosti dobil pri sokolu. Po nekaj besedah našega fanta pa je ves poparjen odšel dalje. Takoj nato pa se je že začel razburjati neki starejši, pa je kmalu moral utihniti, ker se z njim ni hotel nihče razgovarjati.

Poleg nastopa pa smo pričakovali tudi velik sprevod po Stražišču, katerega so hoteli uprizoriti. Ko je nekdo vprašal enega njihovih naraščajnikov, kdaj bo, pa je ta odgovoril, da ga ne bo, ker je premalo ljudi. Sedaj vidimo, kako napredujejo naši sokoli, kakor se večkrat radi pohvalijo.

Zanmivo pa je tudi včasih slišati kak razgovor med njimi. Tako so se neki naprednjaki razgovarjali v Kranju, da se jim čudno zdi, ker je na naših taborih vedno toliko ljudi, kakor na primer na Brezjah, ko je bil ono nedeljo dekliški, sedaj pa kmečki tabor. Pa je eden od njih žalostno vzdihnil: »Bog ve, če bo še kdaj tako kot je bilo včasih.« Seveda jim je pač težko pozabiti tistih zlatih časov pod prejšnjim režimom.

Zato pa, slovenski fantje in dekleta, le ponosno stopajmo naprej v lepo bodočnost!

Obiščite

7. mariborski teden

od 6. do 15. avgusta 1938

Polovična vožnja na železnicah od 4. - 17. avg. 1938

Veliki narodni tabor dne 14. avgusta 1938. Jubilejna kultur. razstava ob priliki proslave 20-let. Jugoslavije v Mariboru

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija - Tekstil - Trgovina - Obrt - Kmetijska razstava - Razstava cest - Tujskoprometna razstava - Fotoamaterska razstava - Filatelistična razstava - Gostinstvo - Vinska pokušnja . . . . . Ženska ročna dela - Razstava narodnih noš iz vseh krajev države - Razstava »Nanos« - Čebelarska razstava - Razstava malih živali - Koncertne in gledal. prireditve - Sportne prireditve - Vesel. park na razstavišču itd.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji . . . Zeleno, romantično Pohorje . . . Vinorodne Slov. gorice . . . Gostoljubni, lepi Maribor — Vas vabijo!

Zaradi ene same klofute - smrt

Celih 18 ur se ni nihče zmenil za nezavestnega hlapca

Škofja Loka, 10. avgusta.

V nedeljo okoli ene popoldne se je na dvorišču gostilne pri Ziherlu zgodil prav nesrečen primer, ko je moral hlapec Oman Lovro zaradi ene same klofute dati svoje življenje. Hlapca Ferjančič Evgen in Oman Lovro sta se prepirala zaradi neke ure in nekega suknjiča. Bila sta nekoliko okrogla. V prepir je posegel tudi tam stanujoči Vogrič Franc, ki je bil takrat tudi precej okrogel, vendar je hotel še pomirjevalno vplivati na oba hlapca. Dosegel pa ni ničesar. Oman ga je celo izzival, češ pa pridi doli, če se upaš. Vogrič je res šel tja ter med hlevskimi vrati stoječega Omana tako močno udaril po obrazu, da je Oman kot snop padel nazaj v hlev. Pri padcu pa je priletel ob rob deske, da si je prebil lobanjo ter bil takoj nezavesten. Pijani Vogrič se je nato odstranil. Ferjančič pa je Omana spravil na ležišče v hlevu, ter je nato tudi sam odšel po svojih poteh. Za nezavestnega in stokajočega hlapca pa se do drugega jutra, to je celih 18 ur ni zmenil nihče. Šele drugo jutro se ga je usmilila tam stanujoča Jurman Marija, katera je poskrbela, da sta k Omanu prišla zdravnik in gospod župnik. Gospod župnik mu je podelil sv. poslednje olje. Zvečer ob 6 je Oman izdihnil. Prepeljali so ga v mestno mrtvašnico, kjer se ga včeraj obducirali. - Vogriča Franca so orožniki zaprli.

Nova, 26 km dolga telefonska zveza v Slov. goricah

Večji del Slovenskih goric je brez telefonskih in brzojavnih zvez. So proge, kjer na razdaljo po 20 do 26 km ne najdemo nobene od teh obče koristnih javnih naprav.

Po zaporednih intervencijah krajevnih faktorjev pri gospodu ministru pošte je ravnateljstvo pošte v Ljubljani sedaj odredilo napeljavo nove telefonske proge Ptuj—Sv. Urban pri Ptuju—Sv. Bolfenk v Slovenskih goricah—Sv. Andraž v Slovenskih goricah—Sv. Anton v Slovenskih goricah, ki bo dolga 26 km.

Prebivalstvu se bo na ta način omogočilo telefoniranje in predaja brzojavk pri poštah Sveti Urban pri Ptuju, Sv. Bolfenk v Slovenskih goricah, Sv. Andraž v Slovenskih goricah in Sveti Anton v Slovenskih goricah.

Interesenti na teh telefonskih zvezah so izpolnili od poštne uprave stavljene pogoje in so s svojimi obveznimi prispevki omogočili otvoritev navedenih novih telefonskih central.

Upamo, da bo delo pri napeljavi, kjer so zaposleni naši domači brezposelni delavci, naglo napredovalo.

Neizmerno nestrpno že čakamo trenutka, ko bo glas telefona in brzojava prodrl tudi v ta naš prelepi del Slovenskih goric.

Poravnajte naročnino!

Andrew Smith: Bil sem delavec v Sovjetski Rusiji

62

XXVII. POGLAVJE

Obisk pri tovarišici Tzeitlinovi.

Zdelo se mi je, da je moja dolžnost do stranke, da kot odgovorna priča povem, kaj sem videl na potovanju, in da pokažem, kakšen polom je doživel ta propagandni izlet.

Pisal sem torej pismo moskovskemu odboru stranke. V pismu sem navedel vsa razočaranja, ki so jih doživeli izletniki, in porazni uspeh našega potovanja.

Mesec dni pozneje sem dobil telefonsko povabilo, naj pridem v tajništvo stranke in se oglasim pri tovarišici Tzeitlingovi, ki je tedaj imela v rokah to zadevo.

V prednji sobi je čakalo precej ljudi, ki so bili vsi vpisani, da pridejo po vrsti k tajniku. Meni ni bilo treba čakati, kdaj bo prišla vrsta name, takoj so me pustili v svetišče.

Tovarišica Tzeitlinova je bila velika in močna ženska kakih šestdesetih let. Imela je bele lase, nakodrane po zadnji modi. Nosila je obleko iz bele svile in težak ogrinjač iz enakega blaga, katerega je imela malomarno vrženega čez rame. Obleko so dopolnjevali beli satenasti čevlji.

Povabila me je, naj sedem čisto blizu nje ter mi ponudila zavoj cigaret »Trojka«. Takoj se je pozanimala, ali imam rajši vino ali žganje. Na doseg blizu je imela kozarec poln zlatega vina in kadila je cigareto za cigareto. Na enem koncu mize je ležal pepelnik, umetno na roko rezljan iz lesa, na drugem koncu pa se je šopirila velika Stalinova slika.

Začela je razgovor s prisrčnim nasmehom. Izpraševala me je po preteklosti in o tem, kako dolgo sem že v Sovjetski Rusiji. Potem je na kratko namignila na točke, ki sem jih obravnaval v svojem pismu in me vprašala, kaj sem hotel dejati s tem, ko sem zapisal, da je bil izlet slabo organiziran.

Jaz sem ji odgovarjal vse, kakor je želela, ter ji s prstom pokazal napake, katere so zagrešili, ter ji za primer popisal prizore, katerim smo bili priča v Dobrinki.

Čutil sem, kako postaja vse strašneje nervozno, čim dalje se je razvijalo moje pripovedovanje. Začela je mrzlično koračiti po sobi in je puhala nagle dime iz cigarete. Čakal sem trenutka, kdaj bo udarilo iz nje. Nazadnje je le prišlo do eksplozije.

»Kaj mi tu pripoveduješ! Nikdar ni še živa duša umrla v Sovjetski Rusiji od lakote. To so čenče, praviš? Kako pa ti to veš? Tisti ljudje tam so vendar lahko umrli tudi zaradi česa drugega.«

Jaz pa sem vztraino trdil svoje:

»Ampak, tovarišica Tzeitlinova, saj sem bil tam, govoril sem z ljudmi, ki so pokopavali tiste nesrečnike. Z mano so bili nemški zastopniki. Vrnili so se domov s srcem strtim od tega, kar so videli.«

»To je nemogoče! Imel si nedvomno opravila s protirevolucionarji, s kulaki!«

V rastočem razburjenju je še naprej koračila po sobi.

Njeni odgovori so me dražili. Vprašal sem jo:

»Kaj me imaš za lažnjivca? Kaj misliš, da te nameravam varati? Saj ti vendar ni treba hoditi daleč od tu, če hočeš videti ljudi, ki umirajo od gladu. Pojdi z menoj na postajo, pa ti jih bom pokazal na tisoče, ki prihajajo iz Ukrajine. Pojdi z menoj v Elektrozavod, pa boš videla delavce, ki se grudijo pred svojimi stroji in ki jih morajo naglo nositi v bolnišnico. Bolničarji ne delajo drugega, kakor hodijo od bolnišnice do tovarne in nazaj.«

Ta trenutek mi je pred nosom požugala s prstom in mi povedala:

»Pazi, tovarišč Smith, spominjaj se, da si v Moskvi, v glavnem stanu stranke.«

Ugovarjal sem ji:

»Kam pa naj grem pravit to, kar mislim, če ne smem?«

»Nikamor! Molčati moraš!« je zalajala vame.

»Ne razumem. Ali je stranki do tega, da ve, kaj se godi po državi, ali ne?«

Živo se je obrnila k meni:

»Ti si amerikanski komunist. Če prihajaš sem, pričakujem, da mi boš govoril o lakoti, ki vlada po Ameriki, o 17 milijonih brezposelnih, o umiranju od gladu, o Hooverjevih mestih, kjer životarijo delavci, o bedi, pred katero si pobegnil sem k nam. Da! Zakaj mi ne govoriš o tem?«

»Čemu bi ti govoril, ko se pa zdi, da si tako natančno poučena? Mislil sem, da te bo predvsem zanimalo tisto, kar se godi po Sovjetki Rusiji, čeprav dvomim, da bi v tejle hiši poznali lakoto.«

»Hvatit! Dovoljno, zadosti je«, je zarjovela name, naravnost v obraz.

Dirjala je po sobi kakor lev v kletki. Vzel sem čepico in se pripravil, da pojdem.

Premislila je trenutek, potem mi je zapiskala med zobmi:

»Počakaj trenutek! Sedi! Ali si državljan Sovjetske Rusije?«

Odgovoril sem ji, da ne.

»Kako to? Imaš se za komunista, pa se nisi še potegnil za državljanstvo v državi delavcev?«

Oba sva dobro razumela, kaj misli s tem. Če bi se bil k nesreči odpovedal svojemu amerikanstvu, bi bil moj grob zapečaten v štiriindvajsetih urah.

Sklenil sem, da bom vzdržal, in sem dejal:

»Jaz sem državljan sveta, tovarišica Tzeitlinova, član svetovnega proletariata. V Združenih državah je bila moja dolžnost, da sem sprejel amerikansko državljanstvo, da bi pomagal stranki v razrednem boju. Tu pa, v delavski državi, mi tega ni treba, saj imajo tu vsi ljudje pravico do nekakih koristi.«

Povedal sem ji, da sem vprav pred kratkim podaljšal svoj potni list na amerikanskem konzulatu v Rigi.

»S tem grem lahko kamor hočem. Saj veš, da je svet velik. S sovjetskim potnim listom pa ni čisto tako.«

Od tu in tam

Za rekonstrukcijo državne ceste št. 2 na odseku Jeperca—Labore ter zgraditev moderne betonske ceste na tem odseku bo 5. sept. v gradbenem ministrstvu prva ofertalna licitacija. Proračunska vsota je določena na 13,193.409.60 din. — Dne 27. avg. letos pa bo v istem ministrstvu prva ofertalna licitacija za izdelavo oprave v novi zgradbi Poštne hranilnice v Belgradu. Proračunska vsota za ta dela znaša 276.063.15 din. Sama zgradba nove Poštne hranilnice v Belgradu pa bo stala okoli 80 milijonov din.

O tem, kaj bodo razpravljali ob priliki prihoda dr. Mačka v Belgrad, so se na včerajšnji seji spet menili predstavniki tako imenovane združene opozicije. Sestali so se na stanovanju Joce Jovanoviča. Seje so se udeležili Ljuba Davidovič, Joca Jovanovič in Miša Trifunovič ter člani delovnega odbora Božidar Vlajič, Milan Grol in Božidar Gavrilovič.

Pridelek vseh glavnih vrst sadja bo letos v Jugoslaviji zelo zadovoljiv, seveda če se ne dogode, preden bo to sadje zrelo, kake hujše vremenske nezgode, ki bi vplivale na kakovost in količino sadja. Posebno lepo obetajo jabolka, skoraj nič manj pa tudi vinogradi, le po nekaterih krajih so nevihte s točo pizadejale zelo velok škodo. — Pridelek sliv v južnih krajih bo letos neprimerno večji kot lansko leto, vendar pa še vedno najmanj za 50% manjši kot v normalnih letih. Slive so zelo dobro obrodile posebno v višjih predelih, ker so tam pozneje cvetele. Zdaj računajo, da bomo letos iz Jugoslavije izvozili 1500—1800 vagonov suhih sliv in nad 3000 vagonov svežih. Jabolk je posebno mnogo v Sloveniji, razen zgodnejših vrst. Za izvoz jih utegne ostati za kakih 2500—3000 vagonov. Jabolka dobro kažejo tudi v Srbiji, kjer pa jih za izvoz ne bo ostalo niti polovico toliko kot v Sloveniji. Vinska trgatev obeta biti letos rekordna. Glede plasiranja našega sadja na tujem trgu so letos izgledi zelo povoljni, ker so imeli slabo letino na Češkoslovaškem, v Švici, Franciji, Nemčiji, Angliji ter še po nekaterih manjših državah.

Kongres Zveze finančne kontrole bo to nedeljo in ponedeljek v Splitu. Že nekaj časa se mude tam člani osrednjega odbora te Zveze in pripravljajo vse potrebno za brezhiben potek kongresa. Na kongresu bodo razpravljali o raznih važnih vprašanjih, v prvi vrsti pa se bodo bavili s stanovskimi vprašanji. Morda noben stan ni toliko upravičen potegovati se za zboljšanje svojega položaja, kakor ravno nameščenci finančnih kontrol. Zato bi bilo prav, če bi njihove resolucije, ki bodo ob tej priliki gotovo predložene, ne ostale brez uspeha.

Gospodarski svet Balkanskega sporazuma se bo sestal v Splitu 5. septembra. Na njem bodo razpravljali o gospodarskih in trgovinsko-političnih vprašanjih, za katera se zanimajo države Balkanskega sporazuma. V prvi vrsti bo na dnevnem redu vprašanje pomorskega prometa med temi državami. Kolikor je do zdaj znano, se bo tega sestanka udeležilo okoli 20 zastopnikov iz vseh držav, ki so podpisale Balkanski sporazum.

Plačo so povišali vsem začasnim mestnim uslužbencem v Karlovcu. Do zdaj so dobivali ti začasni uslužbenci najmanj po 600 din plače, odslej pa se bo ta minimum povečal na 800 din. Očetom številnih otrok in onim, ki imajo že večje število let službe, bodo dodali nekaj več kot ostalim. Vest o tem, da se je karlovški župan odločil za povišanje plače nižjim mestnim uslužbencem, je naletela na veliko veselje, posebno pri najrevnejših.

Nov velik hotel namerava zgraditi ob Plitvičkih jezerih nek švicarski velikaš. Te dni se je mudila tam skupina petičnih Švicarjev z namenom, da odkupi primerno zemljišče, kjer bi stal nov hotel. Ti Švicarji so dejali, da bo ta hotel eden najmodernejših, kar jih je zdaj v Evropi sploh.

Na ozkotirni železnici v Bosni, kjer vozi od nedavnega motorni vlak, so se šele zdaj pokazale nekatere pomanjkljivosti, ko po njih nameravajo vpeljati tako imenovanega »ludog Serajlija«. Te vlake so do zdaj vpeljali le na progi Belgrad—Užice—Sarajevo—Dubrovnik, dočim proga Slavonski Brod—Sarajevo, ki je tudi ozkotirna, takšnih motornih vlakov še nima. Nameravajo pa jih vpeljati v kratkem, le progo bo treba prej popraviti, če ne, ji takšnih vlakov ne zaupajo. Popravila bodo potrebna posebno na ovinkih, ker so vagoni motornega vlaka daljši od navadnih. Ker pa teh ovinkov na bosanski progi ni ravno veliko, pričakujejo, da bo tudi na progi Slavonski Brod—Sarajevo že letošnje leto začel voziti motorni vlak, prav gotovo pa na spomlad prihodnjega leta. Z motornimi vlaki bo mogoče priti iz Sarajeva do Broda v 6, do Zagreba pa v 9 urah.

Prvi nebotičnik so začeli graditi v Sarajevu ta teden. Gradi ga Kreditna zadruga železničarjev. Nebotičnik bo imel le devet nadstropij in bo torej precej nižji kakor je ljubljanski. Na vrhu bo restavracija. Drugače pa bo v tem nebotičniku 100 stanovanj, ki bodo v prvi vrsti namenjena železničarjem.

Že dva meseca je neprestano pijan neki Rada Višnjevčanin iz okolice Rume v Sremu. Pravijo, da ga takšna bolezen prime vsako leto ob tem času, ko začno kuhati žganje, tako zvano »dudovačo«. »Dudovača« je tako rekoč neke vrste sezonska pijača, ki kmalu mine. Zato se tudi Radi vsako leto tako mudi piti, da je navadno kar po dva meseca in še več neprestano pijan. Ljudje v tamkajšnjem kraju imajo tako na leto vsaj eno senzacijo, to je takrat, kadar se Rada strezni.

Občni zbor Zveze šahovskih klubov kraljevine Jugoslavije je bil v nedeljo v Osjeku. Vodil ga je predsednik Šahovske zveze in sedanji predsednik Narodne skupščine Stevan Čirič. Na občnem zboru so mnogo govorili tudi o Šahovskem vestniku. Velik del svojega govora je vprašanju o tem vestniku posvetil tudi predsednik Čirič ter je med drugim poudaril, da Šahovski vestnik pri nas zato tako slabo gre, ker se dnevno časopisje v veliki meri tudi zanima za šah ter o njem prinaša precej podrobna dnevna poročila. Iz tajniškega poročila je razvidno, da namerava Šahovska zveza prirediti meseca decembra velik šahovski turnir, ki naj bi bil nekaka vaja za četrto šahovsko olimpijado, ki bo prihodnje leto v Buenos Airesu. Pri volitvah je bil izvoljen tudi odbor za novo poslovno dobo. Predsednik je spet Stevan Čirič, prvi podpredsednik Cvijanović iz Belgrada, drugi podpredsednik prof. Slavko Osterc iz Ljubljane, tretji pa Josip Prokop iz Zagreba. V nadzornem odboru je med drugimi tudi Mariborčan Stanko Sila.

Ljudje na „dopustu"

Na višku je sezona počitnic, dopustov in potovanj. Kako veseli, kako zadovoljni so obrazi ljudi, ki gledajo skozi okna na vlakih! Kako se smehljajo, kako jim žare oči, s kakšno radostjo gredo v nove kraje, s kakšnim veseljem se poslavljajo od starih navad, da bi nekoliko dni, teden, mesec zaživeli povsem drugače, da bi se odpočili, osvežili in da bi bili nekaj časa sami res svoji gospodarji. Da bi delali, kar bi jim bilo všeč, da jim ne bi bila za dejanje in nehanje nikomur treba odgovarjati, da bi se odtrgali od puste vsakdanjosti in se vrgli v nove situacije. Po kolodvorih je živo, vedno novi izletniki prihajajo. Pred hoteli se ustavljajo vsi zaprašeni privatni avtomobili iz daljnih tujih dežela. Lahko, površno oblečeni turisti izstopajo, hodijo po mestu, ogledujejo spomenike, si nakupujejo potrebnih malenkosti, sedajo za belo pogrnjene mize v restavracijskih vrtovih, se živo pogovarjajo, so med obilnim kosilom — zlasti Nemci — zelo židane volje in dovtipni, pijejo pivo in počivajo za prihodnji del vožnje. Vedno novi prihajajo in odhajajo, skupine se srečavajo in pozdravljajo. Avtobusi brne po naših cestah: češkoslovaški, nemški, francoski, angleški, poljski, italijanski. Ves svet prihaja k nam v goste, na prijetni poletni odmor. Vedno več jih je vsako leto.

Na kolodvoru

je živo kakor v panju. Kakšni smešni prizori se ponujajo gledalcu-domačinu, ki ga nobena reč ne more vreči iz tira! V nekem kotu je pravkar izbruhnila prava pravcata revolucija zaradi kovčegov, drugod se neki potniki na vso moč zadirajo na nosača, tekajo kakor prismojeni, vsi znojni in upehani. So tudi ljudje, ki odhajajo na pot obloženi z desetimi paketi, zavoji in škatlami; nepreslano prekladajo, štejejo in ugotavljajo, če niso doma česa pozabili, — paketi padajo na tla, ljudje se sklanjajo in vedno znova pobirajo, hite, izgubljajo in se spet vračajo, povrh pa imajo še polne roke dela z otroki, ki zabadajo nos v slednjo zanimivo stvar in se izgube, tudi če je peron prazen. Gospod soprog drži v rokah listek in s svinčnikom prečrtava ve, kar je bil že opravil, ter kontrolira, kaj bo moral še storiti. Gospa toliko da ne pade v omedlevico, v eni roki drži ročni torbico, v drugi najmlajšega sinčka, otroci se motajo okrog nog in hočejo po vsej sili, naj bi jim mama kupila čokolade, okrog njih pa stoji pragozd paketov, kovčegov in omotov; služkinja je kar rdeča od silne nervoze, čeprav je vsa družina prišla na kolodvor že dobro uro pred odhodom vlaka. Končno se le zbašejo v vagone, sedejo in se oddahnejo, si obrišejo pot s čela. Gospod soprog je končno, tik pred odhodom vlaka, spil še svoj vrček mrzlega piva. Gospa soproga je zaradi poznega časa (»zdaj zdaj bo vlak odpeljal«) seveda vsa iz sebe zaradi te njegove »lahkomiselnosti« — in prav nič čudnega ni, če se za »dober začetek počitnic« oba zakonska druga takoj pri odhodu sporečeta. Sicer je pa to pri družinskih potovanjih stalen simptom; nevihta pride, pa ne za dolgo, kmalu se nebo sprevedri in vsi so spet dobre volje.

Poleg drugega lahko na kolodvoru zapazimo tudi take Ljubljančane, ki se zaradi tega, ker vsako leto o počitnicah potujejo k morju, imajo za prave svetovne potnike. Njihovi kovčegi so popolnoma novi, urejeni specielno za to potovanje, na njih je pravi rendezvous raznih hotelskih »cegeljčkov« v vseh možnih velikostih in barvah. Sicer pa dandanašnji take hotelske lističe in znamke lahko tudi — kupite, če vas že to veseli in če ste ponosni na to, da ljudje strme v vas, češ, aha, tale je bil pa že v Kopenhagenu! To mora biti veljak! Taki popotniki se drže od sile učeno, strogo preračunano, rezervirano in dostojanstveno. Vselej seveda prihajajo na vlak prav v zadnji minuti, z narejeno gesto zapalijo cigareto boljše znamke ter se vstopijo pri tem k oknu; drže se pa tako, kakor bi jim ves ta hrušč in trušč ne bil prav nič mar. Saj potujejo itak vsak dan (tako naj bi drugi mislili in so na hrušč že navajeni...

Mamice stoje na peronih in pozdravljajo svoje nadebudne hčerke, nekje v vlaku pa se prav gotovo mota tisti srečni spremljevalec, ki se bo prav gotovo pridružil hčerki, katero je bilo sorodstvo tako skrbno pospremilo na kolodvor in jo opremilo s tako koristnimi nauki ter navodili. Kar pri prvih prihodnjih postajah jo bo ogovoril. Potniki se udobno vsedejo, ta izvleče dnevni časopis, oni, bolj učeni, ilustrirani magazin. Kmalu se — dan za dnem ista pesem — tod in ondod sporeko zaradi kajenja, zaradi kovčegov, ki »bodo vsak čas padli na glavo«, zaradi odprtega ali zaprtega okna itd. itd. Ljudje se razburjajo, višja sila, sprevodnik, mora poseči v prepire. Ljudje so različni in med njimi so tudi taki, ki mislijo, da morajo prav na potu vsem pokazati, kako so nervozni in silni. Ljudje odhajajo v kopališča in v toplice, na morje, v ravninske gozdove in na gore. Dan za dnem nove množice, neprestano, od jutra do večera.

„Notranja" sprememba

Ali ste tudi vi opazili na sebi, da ste na potovanjih drug človek kot doma? Ko se premakne vlak, ko vam začenja vabljivo migati sinja daljava, se prsa napno in čim se spremeni okolica, se spremenite prav močno tudi vi sami.

Kakšne stvari vse ljudje počenjajo! Ljudje, ki so muzej v svojem domačem mestu dosledno ogledovali le od zunaj (nekateri so se enako vedli tudi kar zadeva obisk domačih mestnih cerkvá), nenadoma, čim pridejo v kakšno tuje mesto, v sebi odkrijejo prečudovito, veliko ljubezen do umetnosti, do prirodoslovja, do starožitnosti. Pred slikami v muzeju tujega mesta stoje kakor bi bila slikarska dela važni nosilci lokalnega kolorita. Možje, ki doma niso bili prav nič posebni don Juani, se na potovanju nenadoma začutijo sproščenejše, mogočnejše, prave osvojevalce slabotnih ženskih src. Ljudje, ki jih doma že en sam kozarec vina navede k moraličnemu razglabljanju in tuhtanju, dva kozarca pa sta jim že pravo evropsko »mondeno« razsipanje, pri vožnji na vlaku komaj, komaj čakajo, kdaj bo prihodnja železniška postaja, da bodo brž, brž skočili po novo steklenico te okusne tekočine. Godrnjači v rodbinskem krogu postanejo v tujini nenadoma od sile spretni konferencierji, da se morajo od njihovih sijajnih dovtipov poslušalci neprestano držati za trebuhe in pretakati solze od nezadržnega smeha. Ljudje, ki brkljajo po knjigah, postanejo veliki ljubitelji prirode, tisti, ki prebero časopis od prve do zadnje vrstice, zdaj nenadoma sploh ne vedo, kaj se po svetu godi. Dopust ima nekaj skupnega — s Pustom menda...

Odmor

Zdravnik, h kateremu se zateče zdelani in utrujeni meščan, preišče svojega pacienta, si po pravi ščipalnik, malo zmaje z glavo. »Dragi moj prijatelj,« pravi, »čas bo, zadnji čas, da nekoliko izpležete. Treba vam je svežega zraka, sonca, spremembe, izpremenjenih razmer — pojdite na dopust! Počitek vam bo dobro del. V pičlem mesecu boste spet mladi in veseli, lesket se vam bo spet povrnil v oči, nove življenjske radosti boste prinesli s seboj za novo delo, uspešno in nenaporno. Podnevi se vlezite v travo, zvečer hodite zgodaj spat, pijte mleko, le malo kadite in radi se lotevajte dolgih, samotnih sprehodov, najbolje po gozdnatih krajih. Boste videli, kako mi boste za ta nasvet hvaležni!«

Prvi dan

»Pacient« odide, prebere vse prospekte, ki imajo količkaj zveze z »bivanjem na deželi«, se končno odloči in vstopi v vlak. Danes, si pravi, lahko še kadim. Odmor z mlekom, »ležalne kure« in vse te prismojene zadeve, ki mi jih je bil odredil zdravnik, konec krajev prav za prav prično šele jutri. Drugi dan je na kraju samem, odpravi se v svoj penzion, tam pa slučajno naleti na stare znance. Zasedi se, pije, igra karte ter se zavali zjutraj ob treh, mačkast, da bi se mačku smilil, v posteljo; v ušesih in po glavi pa se mu še motajo odlomki iz lastne in iz druge svetovnonazorne, politične, gospodarske in socialne kozerije, ki je nehala tam, kjer duhovi zaradi hude megle že niso mogli več niti približno jasno zbirati svojih misli. Drugi dan se drži svoje predpisane »ležalne kure« — seveda do poldneva v postelji. Zeleni travnik naj kar bo zeleni travnik, si misli, sonce naj kar sije, če se mu ljubi, kaj me brigajo ultravioletni žarki! Kako se zadere na postrežnico, ki mu prinese mleko, ko bi vendar na vsak način po tako strašanskem mačku moral piti pivo! Dan teče, »pacient« pa kar naprej kadi cigareto za cigareto, zvečer pa se spet šele znajde v postelji — ob treh zjutraj. Ko »pretraja« dober mesec takega, svojevrstnega življenja, ki ga je ves čas izvajal z vprav vzgledno, železno doslednostjo, se spet znajde gospod »pacient« pri svoji pisalni mizi. In čudež nad čudeži: mož je spočit, ima zdrave živce, je pomirjen ter se s svežim pogumom spet loti dela.

Nasprotja

Kaj je to odmor? Da, to je odmor, ali, če hočete, počitek. Odmor ni, kot ljudje splošno mislijo, — mleko, travnik in zgodnje ter dolgo spanje. Odmor je obsežen predvsem v tem, da se človek izpreže iz vsakdanjega življenja. Nasprotje naj seveda ne bo tako ostro kot sem ga bil v prejšnjih vrsticah označil; da je le nasprotje, pa je dobro.

Zdaj pa še nekaj. Večina ljudi se spočije na potovanju, v letoviščih, v drugih krajih — zato, ker nezavedno žive drugačno, pisanejše življenje kot je sicer njihovo vsakdanje »meščansko«. Ameriški zdravnik, ki je dolgo časa natančno raziskaval te stvari, je postavil to, navidez smelo in pretirano trditev. Spet se moram vrniti k izhodišču. Z izpremenjeno okolico si nadene večina ljudi — dejali bi — tudi nekakšno drugačno »psiho«. Zaspané skače o počitnicah že ob petih iz postelje; ljubitelj »rane ure« smrči v dragocenem miru tja do poznega dopoldneva itd. itd. Vsak človek ima na »dopustu« svoje posebno veselje in svoje majhne »špase«, ki mu očedijo duha in srce, da se zdrav in spočit spet vrne k vsakdanjemu delu.

Tja do srede septembra traja to, dandanašnji v resnici prepotrebno »preseljevanje narodov«. Pozneje hujši val uplahne, saj je večina ljudi zaposlena v raznih uradih, šolah, delavnicah, trgovinah — in se tudi večini ljudi prav poletni čas zdi najprimernejši za počitnice. Pozneje si izbirajo počitnice večinoma le tisti, ki jim že od prirode, od »mladih nog« ni za brum in ki leto za letom ob istem jesenskem času hodijo v isto jesensko pokrajino.

Prva ligaška tekma v Ljubljani

Prvi ligaški nasprotnik, ki bo v letošnjem prvenstvu igral v Ljubljani proti SK Ljubljani, je Hajduk. Simpatični Splitčani pridejo v Ljubljano v svoji najboljši postavi, in sicer Čulić, Milutin Matošič st., Rafanelli, Bakotič, Muljačić, Lemešič, Kragič, Mališič ml., Radovniković in Alujović.

»Majstor s mora« je vedno znal pritegniti na igrišče številno občinstvo, saj je bil vsak gledalec prepričan že vnaprej, da bo gledal lepo, temperamentno in borbeno igro. Isto smemo pričakovati tudi v nedeljo. S svojo zadnjo zmago proti dobrim Skopljancem je Hajduk dokazal, da je kljub prehitremu začetku ligaškega prvenstva v polni formi in da je isti nevaren nasprotnik, kot je bil takrat, ko je bil v najboljši formi. Hajduka in BSK pa spremlja v Ljubljani še prav posebna sreča. Dosedaj niti Hajduk niti BSK nista v Ljubljani izgubila nobene igre. To sta pa tudi edina dva ligaška kluba, ki se lahko s tem postavljata. Ob zadnjem gostovanju ob lanskem ligaškem prvenstvu pa je Hajduk moral oditi iz Ljubljane samo z eno točko in še to po siloviti sreči. Lanski rezultat je bil 2:2 in še pri tem rezultatu so vse štiri gole zabili naši domači igralci. V nedeljo najbrže ne bodo imeli več take sreče. Upajmo, da bo Ljubljana v nedeljo enkrat prekinila staro tradicijo Hajduka, da v Ljubljani ni mogoče izgubiti tekme. Ljubljana pa se mora tudi zavedati, da na domačih tleh ne bo smela izgubiti nobene točke, če noče ob koncu prvenstva priti v takšne zagate, kot je bila ob lanskem prvenstvu.

*

Včeraj smo pomotoma poročali, da je bil naš državni prvak Cerer Tone tretji v predtekmah na 200 m prsno. Cerer Tone je bil tretji na progi 100 m prsno. Točni rezultati so bili: **1. Nakache (Francija) 1:13.2, 2. Balke (Nemčija) 1:13.3 in Cerer 1:13.5.** Uspeh Cererja je izredno lep in z velikim pričakovanjem čakamo na njegov start v plavanju na 200 m prsno.

Čemu se čudijo amerikanski Slovenci v stari domovini?

Mi v »starem kraju« običajno mislimo, da so naši rojaki v Ameriki v vsestranski nevarnosti, ker žive ločeni od svojega narodnega telesa in zato ne prejemajo od njega potrebnih življenjskih sokov. Tako si tudi mislimo, da mora vplivati Amerika v moralnem oziru slabo, ker je tam vera nekako privatna zadeva posameznika in pušča država v tem oziru državljanu največjo svobodo. Zato me je silno presenetilo, ko sem se pred kratkim razgovarjal s Slovencem, ki je prišel po tridesetih letih obiskat svojo domovino. Dejal mi je: »Povsod slišim tožbe, kako slabi časi da se obetajo, da ni dežja, ni več prave letine, razne nesreče da uničujejo polja in vinograde. To je menda kazen zato, ker preveč preklinjate. Srečal sem celo ljudi med vami, ki jim je vsaka druga beseda kletev. To je za naša amerikanska ušesa nekaj nezaslišanega. Zakaj pri nas tega ne poznamo, čeprav smo Američani mešanica vseh narodov sveta. To je grd madež na našem narodu in se čudim, da oblasti to dopuščajo. Amerika bi kaj takega s silo zatrla. Slabo bi naletel, če bi kdo tam skušal javno preklinjati; to pa ne morda iz kake verske nestrpnosti, ampak že iz golega čuta za dostojnost.« Pogosto mislimo na naše izseljence in premišljamo, kako bi jih rešili, češ da se po svojem duhu odtujujejo slovenski miselnosti. Nič se ne bi čudili, če bi sedaj ta amerikanski Slovenec v svoji novi domovini pričel kako akcijo za rešitev Slovencev v stari domovini, češ da smo se v srčni kulturi predaleč zgubili od naših izseljencev.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v C° največja	Temperatura v C° najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost (1—10)	Veter (smer, jakost)	Padavine mm	Padavine vrsta
Ljubljana	761·5	24·4	16·8	90	10	S_1	47·5	dež
Maribor	761·1	22·4	13·0	90	10	0	10·0	dež
Zagreb	760·9	25·0	18·0	90	10	N_1	9·0	dež
Belgrad	760·7	27·0	17·0	90	10	WNW_1	4·0	dež
Sarajevo	761·0	25·0	14·0	90	8	0	—	—
Vis	761·1	24·0	18·0	90	5	NW_3	—	—
Split	760·4	30·0	22·0	60	6	0	—	—
Kumbor	760·0	28·3	20·0	70	0	NE_1	13·0	dež
Rab	760·9	30·0	17·0	60	5	0	—	—
Dubrovnik	759·8	27·0	20·0	70	4	NE_1	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, nestanovitno vreme s padavinami.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo iz noči do 8.50 popolnoma, nato pa do 15 večinoma oblačno. Ob 15 se je zopet popolnoma pooblačilo, ob 15.50 je pričelo na vzhodu grmeti, ob 16.15 pa rahlo deževati; deževalo je do 17.50. Ponoči ob 23.15 je pričelo močno grmeti, vlila se je silna ploha, ki je trajala skoraj dve uri, rahleje je deževalo od 1 do 4.30, nato pa zopet močneje do 16.40. Vso noč je v presledkih močno grmelo.

Koledar

Danes, četrtek, 11. avgusta: Tiburcij.
Petek, 12. avgusta: Klara.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Podružnica SPD v Ratečah - Planici nam sporoča, da bo 15 avgusta ob 10 sv. maša v Marijini kapeli pri Tamarju v Planici.

V počastitev spomina g. Ilije Predoviča je daroval njegov nečak g. Juro Predović, veletrgovec in industrijec v Zagrebu in Belgradu, namesto venca 2000 din za ljubljanske mestne revеže. Mestno poglavarstvo izreka velikodušnemu darovalcu najtoplejšo zahvalo.

Avtomobilska nesreča pri Brezjah

Iz Kamnika: V poročilu o avtomobilski nesreči pri Brezjah, pri kateri se je smrtno ponesrečil 27 letni France Grošelj iz Podgorja pri Kamniku, je bilo omenjeno, da se je prevrnil tovorni avto iz Kamnika. Ponesrečeni tovorni avto ni bil last znanega avtoprometnega društva »Peregrin« iz Kamnika, pač pa nekega kamniškeškega industrijskega podjetja.

Mariborski mesarski slave 50 letnico svoje organizacije

Maribor, 9. avgusta.

Mariborski mesarski mojstri in prekajevalci slave letos 50 letnico svoje mesarske zadruge. Proslava se bo vršila v nedeljo, 14. in v ponedeljek, 15. t. m. V nedeljo je prihod udeležencev, zvečer ob 19 pa slavnostna skupščina v Gambrinovi dvorani, katere se udeleže zastopniki oblasti in strokovnih organizacij. V ponedeljek bo ob 10 tretji redni občni zbor Zveze združenj in odsekov mesarjev v isti dvorani. Nato bo istotam skupni obed, popoldne pa izlet na Mariborski otok. Zvečer bo poslovilni sestanek v Pavešičevi gostilni v Kamnici. Udeleženci proslave uživajo ugodnost četrtinske vožnje po določilih, ki so predpisana za udeležbo na velikem narodnem taboru za proslavo 20 letnice Jugoslavije.

Izza naših meja

Pretekli teden je obiskal ladjedelnice v Tržiču in tovarno letal Mussolinijev sin Bruno v spremstvu kol. Bisea. Gosta je sprejel Avgust Kozulič ter jima razkazal tovarno ter letališče.

Kavčiča Franca iz Tabora pri Gorici so presenetili finančni organi, ko se je v neki zapuščeni hiši v vasi ukvarjal s tajno žganjekuho. Ko je Kavčič zagledal financarje, jo je ucvrl in izginil. Zaradi tega svojega prestopka je bil naznanjen sodnim oblastem.

Velika suša na Krasu. Iz Divače poročajo, da vlada po vsem Krasu suša, kakršne ljudje ne pomnijo. Zaradi pomanjkanja rezervoarjev za vodo in vodovodov, morajo ljudje hoditi z vozmi in sodi po vodo često v kraje, oddaljene nad pet ur. Tako prihajajo v Divačo po vodo kmetje iz Čičarije. Posledice suše so tudi na polju zelo občutne ter je razen žita, ki je še razmeroma dobro obrodilo, vse požgano.

Gradnja cest v Istri. V Munah v Istri so pričeli graditi novo cesto, ki se bo pri Podgradu spojila z glavno cesto, ki pelje iz Trsta v Reko. Ta cesta bo moderna in široka 9 metrov. Obenem renovirajo staro cesto, ki pelje iz vasi Mune do Stareda. Tudi ta cesta bo široka in asfaltirana. Za ljudi so ta dela zelo dobrodošla, ker je zaposlenih pri njih mnogo brezposelnih domačinov, ki so z delom kljub skromnim zaslužbom zadovoljni.

Goriška prefektura je kaznovala večje število domačinov v Renčah, Kanalu in Gorenjah, ker so baje računali letoviščarjem previsoko najemnino za sobe. Od prefekture so dobili ukaz, da morajo vrniti vsem strankam presežek nad ceno, ki jo je določila oblast, poleg tega pa plačati kazen v denarju, tako da so brez dvoma zaradi neinformiranosti izgubili še ono, kar bi sicer lahko zaslužili od poletnih gostov.

Aretacija dveh kmetov zaradi prepovedane brošure. V Reko so pripeljali v zapor dva kmeta, in sicer Ciburo Josipa in Antona, oba iz reške okolice. Pri njih so našli neko brošuro, ki je bila pisana v italijanščini in je govorila o tem, kako je fašizem uničil kmeta. Pri zaslišavanju sta oba izpovedala, da sta brošuro dobila od nekega vojaka v Ilirski Bistrici. Obdržana sta bila v zaporih in se bosta morala zagovarjati pred posebnim sodiščem.

Velikopotezen goljuf - sprejet celo na dvoru

Amerikanec, ki so ga iskale vse pristaniške policije v Sredozemskem morju

Sončne obale Sredozemskega morja, s svojimi številnimi luksuznimi kraji in kopališči, so že od nekdaj vabile bogate ljudi. Ti kraji pa so bili tudi že od nekdaj eldorado tistih ljudi, ki so hoteli veljati za bogate in ki radi žive na stroške drugih. Eden takih velikopoteznih »hohštaplerjev« je bil tudi Amerikanec Mackey, ki bi pred kratkim kmalu upropastil Albansko banko.

Nekega dne so ugotovili prebivalci mesta Drača, da ję v njihovo pristanišče priplula jahta, ki je že od daleč dišala po bogastvu. Domišljijo tamošnjih prebivalcev je še povečala govorica o lastniku te jahte. Lastnik jahte je bil nek Mackey in njegovo bogastvo je baje pravljično veliko. Še bolj pa je vznemirilo in razveselilo prebivalce mesta dejstvo, da se bo bogati tujec za stalno ustavil v njihovem mestu. Govorili so, da ima Amerikanec namen v tem tihem gnezdu osnovati veliko trgovsko hišo; to bi bil pravi dolarski blagoslov za mesto in deželo!

Mestni prebivalci so še nadalje zvedeli, da ima Amerikanec v hotelu, kjer je stanoval, spravljene v safeju dragocenosti, ki dosegajo neizmerno vrednost in da je dal fantu, ki je nesel kovčeg, pet sto lir napitnine. Nič ni bilo čudnega, da vse mesto ni govorilo drugega, kot samo o tem odličnem in bogatem tujcu.

Dragoceno poznanstvo

Drzni Amerikanec je dosegel celo, da je bil sprejet na dvoru. Sprejem na dvoru je razpršil še zadnje pomisleke, ki so jih imeli še nekateri previdni meščani. Tako je Amerikancu nasedel nek višji državni uradnik pri »Rdečem križu«. Mackey si je dobro zapomnil njegovo ime.

Naslednje jutro je pustolovski Amerikanec že zgodaj prišel v Albansko državno banko, pokazal ček za tri sto tisoč dolarjev, ter zahteval izplačilo. Uradnik ni verjel svojim očem. V teku vsega službovanja ni še izplačal tako visoke vsote. Takoj je o tem obvestil ravnatelja, ki je dal Mackeya poklicati k sebi v pisarno. Ravnatelj mu je priznal, da banka nima toliko gotovine za izplačilo in ga prosil, naj malo počaka. Mackey je nevoljno vzel to na znanje. Ravnatelja je prepričeval, da o pristnosti čeka ni nobenega dvoma in silil, naj se mu izplača cela vsota.

Dobro delo, ki prinaša obresti

V tem trenutku se je Mackey spomnil na visokega uradnika »Rdečega križa«, s katerim se je spoznal prejšnjo noč. Dal ga je poklicati in mu izjavil, da ima namen pokloniti »Rdečemu križu« tretjino vsote. V ostalem pa je vztrajal na tem, da mu mora banka ostanek takoj izplačati. Ravnatelj banke je končno pristal na to in z vzdihom olajšanja izplačal ostanek.

Amerikanec ni pustil meščane v dvomu glede namena, da misli uporabiti denar med njimi. S polnimi rokami je razmetaval bankovce, priredil je veselico, na kateri se je zabavalo pol mesta. Vina je bilo v izobilju in ko ga je zmanjkalo, so ga takoj pripeljali iz sosednih mest; odlični gost se ni mogel pritoževati nad slabo postrežbo.

Noč je bila vesela in ne prekratka. Proti jutru so Amerikanca spremili z godbo v pristanišče. Mackey se je od svojih prijateljev poslovil kar najprisrčnejše, nekatere je povabil celo na zajtrk za naslednje jutro.

Razočaranje . . .

Ko so povabljenci naslednje jutro res prišli v pristanišče, so zaman iskali Amerikančevo jahto, zato pa je takoj nato Albanska banka dobila iz Londona obvestilo, da je ček nekrit. Pravi lastnik je bil nekaj dni popreje okraden. Predloženi ček je bil ponarejen, pristni so bili samo bankovci, ki jih je odlični pustolovski Amerikanec odnesel samo bog ve kam.

O lepi jahti in tajinstvenem pustolovcu so bile obveščene vse pristaniške policije, toda o Mackeyu ni bilo ne duha ne sluha. Tudi sicer ni bilo slišati o zagonetnem amerikanskem finančniku, dokler ni nek detektiv opazil v Marseilleu, kako se nek elegantno oblečen gospod prepira s šoferjem taksija. Detektiv je opazil, da gre za osemnajst frankov, ki jih tujec ni hotel plačati šoferju za vožnjo. Tajnemu policistu se je zdelo, da prepir za tako majhen znesek ne odgovarja elegantni sliki gospoda, zato si je natančno in od blizu ogledal tega moža. Takoj je ugotovil, da je to pobegli Amerikanec, ki ga iščejo vse pristaniške policije ob Sredozemskem morju. Pustolovca so takoj aretirali, o ukradenem denarju pa ni bilo ne duha ne sluha. Zadnjih osemnajst frankov je prejel šofer.

Pogumna pevka

Alma Edwards je članica društva »Rdečega križa«, »darovalcev krvi« v Philadelphiji. Po društvenih pravilih je dolžna vsak čas dati del svoje krvi za rešitev bolnikov. Do sedaj je pomagala že šestim bolnikom. Alma Edwards pa ni samo dobra samaritanka, bavi se pridno s športom in prav posebno s petjem. Pred kratkim je zvečer tekmovala v amaterski pevski tekmi v Palacehotelu. Dobila je prvo oceno. Občinstvo ji je navdušeno ploskalo; izvedelo je namreč, da je bila popoldan klicana v bolnišnico za transfuzijo krvi. Kljub temu, da je hotela zvečer na pevsko tekmo, se je takoj odpeljala v bolnišnico. S seboj je vzela večerno obleko, da bi lahko kar iz bolnišnice odšla v gledališče.

Pogumna pevka si je zasluženo priborila prvo oceno, malo najbrže tudi radi svoje požrtvovalnosti, ker je občinstvo izvedelo za njeno popoldansko dobro delo.

Zahtevajte povsod naš list!

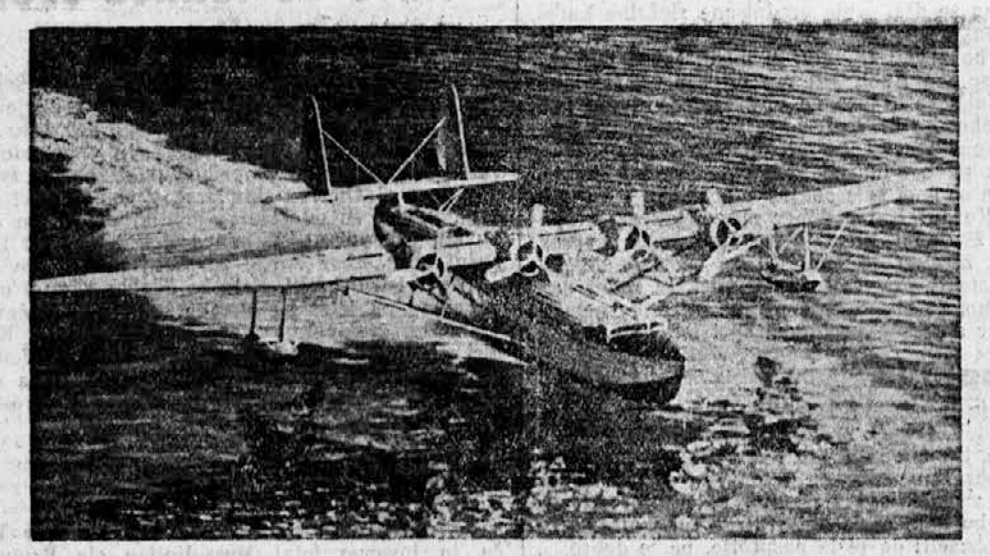

Ameriško vodno letalo »Wawai Clipper«, ki se je na poti iz San Franciska do Manille nekje moralo ponesrečiti, ker ga že precej časa 26 ameriških ladij in 10 letal zaman išče.

Tropska lepota na Kanarskih otokih

Ob svetlorumenih obalah se zrcali modro morje. Če stojiš na obali in ti pogled zdrsne po pokrajini, ki se razprostira pred teboj, zazreš mandljevce, citrone, pomaranče, palme in kakteje, zagledaš grmičevje lavorja in banane. Podnebje je tropsko in ljudje so južnjaško veseli. Že Rimljani so imenovali te otoke otoke sreče. Res, Las Palmas, Gran Canaria, Gomera in Lanzerote, ti otoki zaslužijo to ime. Sama lepota jih je.

Pristanišče v Las Palmas

Malokatero pristanišče ima v sebi toliko mednarodnega življenja kakor to. Skoraj vsi parniki, ki potujejo iz Evrope v Južno Ameriko in Zapadno Afriko, se ustavljajo tu, da naložé premog in strojno olje. Ameriške, portugalske, skandinavske zastave plapolajo z jamborov. V vročem soncu leže ob obali pohajkovači. Pod svetlordečimi dežniki sede ob mizah mornarji. Po poti stopa osliček leno in umerjeno, na njem pa sedi kakor Sancho Pansa domačin in z dolgimi nogami opleta skoraj do tal. Za njim je ob sedlo privezana čutara vina in od časa do časa srkne na svoj poseben način nekaj požirkov.

Divjeromantična pokrajina v luninem svitu

Če pa stopiš v notranjost otoka, te prevzame prelepa romantična pokrajina. Okoli ugaslih ognjenikov na otoku Gran Canaria so raztresene ogromne skale, razbite ognjeniške skale, slemena in odprtine vulkanov, vse v neredu, vse v zobu časa razrito, vse z daljnih dob priča zemeljskih sprememb. Takoj zraven pa rastejo citrone, divja vinska trta, vse je kakor v pravljici. Svojevrstne doline žare od rdečega maka, šume v grmovju, diše razne tropske rastline. Najvišja gora na otokih je Pic de Teide (3700 m) in na njej rasto v višino 200 m razne vijolice in akacije cveto po vsem položnem svetu.

Kanarček

Kamorkoli stopiš na teh otokih, povsod srečaš ljudi, ki ponujajo v lepo izdelanih kletkah kanarčke. Zanimivo je to, da na teh Kanarskih otokih sploh v prosti naravi kanarčkov ni, pač pa jih pripeljejo semkaj iz raznih drugih dežel, tu pa jih potem prodajajo kot spomine iz Kanarskih otokov. Tu so sama nasprotja. Poleg vseh modernih pridobitev vidimo tudi posamezne kraje, kakor da ni civilizacije. V pristaniščih so krasne stavbe, hoteli in razne trgovine za potujoče, medtem ko v notranjosti živi vse popolnoma preprosto življenje srečnih ljudi, ki se ne menijo dosti za tok časa, za razne dobrine, ki jih je dal 20. vek. Povsod je raztresena sama lepota, v tej lepoti pa živi še zadovoljno ljudstvo.

Lord Runciman, ki je s svojo ženo prišel na Češkoslovaško reševat češkoslov.-nemške spore

Otroci se uče prometnih pravil

V Tottenhamu sta bila na ulici povožena dva še ne petletna otroka. Ta otroška tragedija je vzpodbudila mestne očete, da so na seji sklenili urediti velik park v pravo pravcato otroško mesto z ulicami, križišči, avtomobili, železnico, vozovi in drugimi prometnimi sredstvi, ter z vsemi prometnimi signalnimi napravami. Za otroke bo to pravi raj, kajti tu si bodo lahko izposodili proti malenkostni odškodnini kolesa, avtomobile in drugo, ali pa bodo vozili s svojimi vozili. Mestno poglavarstvo je nastavilo posebnega nadzornika, ki bo pazil, da se bodo otroci res ravnali po prometnih navodilih. Na ta način mislijo, da bo število prometnih nesreč veliko manjše.

Morilec peljal svojo žrtev na sprehod

V Sacramentu v Kaliforniji so pred kratkim opazili nekateri izprehajalci vsem dobro znanega Walter Rossa, da je v svojem elegantnem avtomobilu peljal krasno žensko. Toda nihče ni mogel slutiti, da vozi Ross mrliča. Šele, ko je pripeljal do vile nekih svojih znancev, ki so ga prosili, naj jim predstavi damo, se je zavedel, kaj je prav za prav storil. »Umorjena je po nesreči«, je zavpil in pokazal na mrtvo žensko v avtomobilu. Potem je zbežal, predno so se njegovi prijatelji dobro zavedli. Naslednji dan so Rossa spoznali gostje v neki gostilni in so ga hoteli izročiti policiji. Ross pa je začel groziti z revolverjem, na kar so vsi zbežali pred pobesnelim morilcem. Le neka pogumna natakarica je ostala in ponudila Rossu požirek žganja, nato še in še, dokler se ni popolnoma upijanil. Šele potem je prišla policija in ga odpeljala v zapor. — Ross je svojo izvoljenko umoril iz ljubosumnosti.

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 11. avg.: 12 Čajkovskij op. 74: Šesta simfonija v h-molu (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Domača glasba (Rad. orkester) — 14 Napovedi — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Mati Angelina in Brankovići (dr. D. Popović prof.) — 19.50 10 minut zabave (g. Fr. Lipah, član Nar. gled.) — 20 Romunske narodne pesmi (plošče) — 20.10 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 20.30 Prenos promenadnega koncerta iz Rogaške Slatine. Dirigent A. Neffat — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Slovenske narodne ob spremljevanju Rad. orkestra, poje g. Drago Žagar.

Drugi programi

Četrtek, 11. avg: Belgrad-Zagreb: 20 Operna ura, 21 Ork. konc. — *Praga:* 19.30 Zab. gl., 20.25 Radijska utopija, 22.30 Kvartet — *Varšava:* 19.25 Zab. gl., 22 Komorni konc. — *Sofija:* 19.15 Nar. gl., 19.45 Klavir, 22 Lahka in ples. gl. — *Budimpešta:* 20.15 Opereta, 23.35 Cig. ork. — *Dunaj:* 20 Val 1838—1938 — 20.30 Nar. in zab. gl., 24 Nočni konc. — *Königsberg:* 20.10 Operetni večer — *Frankfurt-Stuttgart:* 20.15 Ork., zbor in solisti — *Monakovo:* 19.15 Operetni večer.

Filmska igralka Helena Wood se je ovekovečila na svojih nohtih

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

49

V kratki pol ure je tako vedno čisto natančno vedel, kaj se godi v Livornu, katere ladje prihajajo in odhajajo in kakšen tovor nosijo. To je moralo biti natanko ob sedmih.

Prav to uro je bilo vsak dan moči videti mr. Bonnyfeathera kako stopa po stopnicah s strehe. Doli je že stal pripravljen vratar Simon, ki mu je podal palico z zlatim gumbom in tobačnico, na sveže napolnjeno z njuhcem.

Na dvorišču je zadonel veliki ladijski zvon, odrinili so vrata na cesto, vozovi so zaropotali in pisarji so pomočili peresa. Casa Bonnyfeather je bila pripravljena na delo.

Današnje jutro pa, mister Bonnyfeather ni bil z mislimi pri različnih ladjah, na katerih je mrgolelo ljudi in matere je videl, kako se mu premikajo pred očmi, ko je kakor ponavadi raziskoval pristanišče z daljnogledom. Njegove misli so bile doli v prostoru, ki je bil ravno pod njegovimi nogami.

Skozi stekleno streho, katero so vsako lepo jutro odrinili kakor okence na ladji, je prihajal hlastajoči šklepet škarij, in gost svetal smeh. Brivec jih je brusil po svoje in najveselejše, kar jih je vedel, ko je strigel Antonia.

Mister Bonnyfeather se je nasmehljal in naravnal daljnogled na obzorje. Gledal je ravno na kos vode, ki se je lesketala v soncu. V ta izrez je zdaj jadrala ladja z vsem vetrom. Videl je, kako se je podoba Galiona stegala naprej in kako se je kljun nalahno dvigal in padal.

To je bila njegova lastna ladja, ki je tam doli tako mirno jadrala domov.

Ko je prišel dol in mu je vratar podal palico, je zapovedal:

»Povej voznikom, da je »enorog« konec koncev le prišel. Naj bodo pripravljeni v pristanu.«

»Srečen dan, gospod,« je dejal Simon.

Mister Bonnyfeather mu je odgovoril:

»Da, zelo srečen.«

Ko je vzel palico, mu je roka malce drhtela.

V hodniku pod stekleno streho pa so zdaj padali z Antonia zadnji kodri. Fides ga je odpeljala pred Marijino zrcalo.

»Tako, zdaj sem pa mož,« je dejal izzivaje.

Iz zrcala je kazal kar se je le dalo temen obraz zelo velik in tenak, seveda zelo zelo mlad gospod v preprostih čevljih na zaponko in ljubki temnozeleni obleki z zaponkami pri kolenih.

Tretje jutro je Antonio prišel iz svoje samote na dan, da bi prevzel svoje dolžnosti v svetu mož. Spremil je mistra Bonnyfeathera na streho in je smel tam potegniti zastavo na drog, kar je odslej moral smatrati za svojo prvo dnevno dolžnost.

Spodaj na dvorišču so naprezali mezge. Debela Angela in njen zarod so kalili vodo pri vodnjaku. Nameščenci so hiteli v pisarno, po gredah se je sprehajala njegova prijateljica, koza.

Mister Bonnyfeather si je dal opravila z daljnogledom. Tedaj je pomahal od spodaj Mac Nabu in zaklical:

»Pridi sem, fantek!«

Antonio je pustil starega gospoda na strehi in stekel dol.

»No, in kako gre zdaj?« je vprašal Mac Nab po italijansko, ker je zapazil, da je fant prej razumel samo njegov gib.

Antonio je odgovoril pogumno:

»Hvala, dobro, gospod.«

Mac Nab ga je nekaj časa vprašuje gledal, potem je dejal:

»No, lahko ostaneš tam.«

S priznanjem je gledal njegove na kratko ostrižene lase.

»Brado po koncu med korakom in pozor, če ne prihaja koza.«

Potem ga je dražil:

»Pa nikar tako visoko!«

S palcem mu je v spomin pritisnil nos navzdol ter nadaljeval:

»Mislim reči, delaj svoje in se nikogar ne boj. Razumeš? To pomeni »brado po koncu«!«

Antonio je prikimal.

»Zdaj pa pojdi. Zajtrkuješ s pisarji. Sicer boš jedel pri šefu. To bo dobra reč: nič na svetu ni tako različnega kakor jed!«

Šel je pred njim čez široko kamenje na dvorišču do pisarne.

To je bil tisti veliki prostor, v katerem je Antonio prvič videl mr. Bonnyfeathera. Zdaj pa je bilo tu nadvse živahno.

V srednjem prehodu med pisalniki je stala dolga miza, kakor da jo je nekdo pričaral tja. Za njo je sedelo kakih dvajset moških, različnih let, od mladiča do zastavnega moža. Z vnemo in s prisrčnim tekom so jedli reči, ki so bile Antoniu čisto nove. Kakor se je zdelo, ni smel tu nihče izgubljati časa.

Na Antonijevo veselo presenečenje je njegov vstop izzval samo majhno pozornost. Tisti, ki so sedeli najbližje, so pogledali in Mac Nabu bežno prikimali.

Mac Nab je sedel na gornji konec mize poleg vrat. Potegnil je na prostor zraven sebe stolček za Antonia in mu dejal:

»To je od zdaj tvoj prostor zjutraj. Vzemi!«

Dal mu je vzgled s tem, da si je nalil mogočno skodelo čaja ter si naložil na krožnik ribe in zmešanih jajec.

Iz brezličnega kupa na krožniku je gledala Antonia plavica z obupanim rdečim očesom. Obrnil je pogled od nje, se ozrl na sliko na stropu ter ostal z očmi nekaj časa tam.

Prijazen glas poleg Antonia je dejal po francosko:

»Vidim, da ste mož občutljivega srca.«

Antonio je obrnil pogled s stropa ter se zagledal ves začuden v živahen, mladosten obraz z blestečimi se rjavimi očmi.

Tujec se mu je ljubeznico smehljal in nadaljeval:

»Tudi jaz sem marsikatero jutro rajši opazoval gostijo bogov tam gori na stropu, namesto zajtrka Angležev na parketu.«

Antonio je zbral vso svojo neznatno francoščino in je odvrnil neskončno natančno:

»Ali je res, da na stropu ne jedo rib?«

Novonajdeni prijatelj je glasno vzkliknil:

»Nikdar, nikdar rib!«

V potrdilo je pokazal na vinskega boga nad njunima glavama ter žuborel dalje:

»Ali niste zapazili, s kako strahotnim pogledom je prej strmela v vas plavica?«

Tak pogled izziva v globini želodca občutek okamenelosti.

Antonio je tej misli pritrdil. Ni mogel zasledovati vsega govorjenja, vendar je čutil, kakor da je zdaj pozvan, naj tudi sam kaj pripomni. Dejal je našpičeno:

»Toda pri angleškem zajtrku je res veliko jesti.«

»Zelo resnično,« je vzkliknil njegov novi prijatelj, »vaša pripomba vam je v čast, monsieur, ker je pravilna. S pravim imenom ste imenovali največjo prednost, ki jo imajo Angleži pri bogovih. Vendar pazite: to je samo prehodna prednost. Že nocoj bo ta zajtrk dal snovi za misel. Sam se bo spremenil v misel.«

Zdaj se je nenadno zavrtinčil na klopi, da je sedel narobe in si upiral roke ob boke:

»No, in zdaj si predstavljajte, kakšna misel se bo rodila iz te plavice, ki pravkar izginja v glavi gospoda Mac Naba.«

Mac Nab je debelo pogledal od jeze. Za trenutek se je zdelo, da si sam ni na jasnem o tem, kaj je namenjeno ribi in se je malo davil. Zamrmral je:

»Drži ragljo!«

Potem se je obrnil k Antoniu:

»Le jej žemljico, fant in jo lepo pomakaj v čaj. Toussaint tu je Francoz in modrijan. Če boš poslušal njega, boš imel potem, ko bo pozvonilo, v želodcu zajtrk iz samih misli.«

MacNab je s skrbnimi zavitimi gibi posnažil do čistega krožnik s koscem kruha, kakor da se boji lakote in kakor da hoče fantu dati dober vzgled. Potem je odšel k svojemu pisalniku.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.